Gh. Dunciuleviči

Documente din arhivele polone —

Gh. Duzinchevici = Documente din arhivele polone relative la Istoria Românilor, în Buletinul Comisiei istorice a României XIV, București 1935. —

Legăturile cu Czartoryski ar data cel puțin din 1833. Autorul proectului de unire a tuturor Românilor — un Român — propunea:

«1) Unirea Românilor din Muntenia, Moldova, Transilvania, Basarabia și Bucovina. Fiind uniți, Românii puteau ține în frâu pe Austrieci, dând astfel Polonilor posibilitatea să lupte fără teamă cu Rusia, având spatele acoperit; 2) Amânarea izbucnirii revoluției polone pentru ca Românii toți să aibă timp să fie uniți și pregătiți; 3) Czartoryski să intervie ca Anglia să garanteze Românilor că Turcia, când ei se vor declara independenți, va rămânea neutră; 4) Czartoryski să intervie la guvernul englez ca să dea arme Românilor».

p. 5-6.

Documentul la pag. 39-45.

Ioan C. Filitti

Frământările politice

Ioan C. Filitti = Frământările politice și sociale în Principatele române de la 1821 la 1828, București 1932.

Austria și mișcarea lui Tudor Vladimirescu.

„Ajutorul rusesc însă un venea, dela Turci un era nici un răspuns, Austria, care dela început urmărise mișcarea, se temea că „Vladimirescu nu va lăsa neîncercat să sădească duhul nemulțumirii și al revoltei și în provinciile noastre mărginașe și mai cu seamă între Valahii înrudiți de aproape cu partizanii săi prin origine și sânge". Mai mulți ardeleni și trecuseră în serviciul lui și trebuiau supraveghiați, mai ales preoții. In sfârșit, era de observat ca oamenii din Moldova să nu mintă pe locuitori că Ipsilanti și Tudor sunt sprijiniți de Ruși și pe calea aceasta să ademenească pe grăniceri în partea răsculaților".

p. 55-56.

Filitti folosește în cele de mai sus articolul lui Virgil Șotropa = Zavera din 1821 și regimentul năsăudean, în Annarul Inst. de Ist. Națională IV, 1926-1927, p. 135-145.

J. C. Fritti

Seconde roulure

Ioan C. Filitti: Domniile române sub Regulamentul Organic 1834-1848, București 1915. —

<< Articolul adițional lipsiă din exemplarele tipărite; el fusese introdus ulterior în manuscris ---- Jocul Rusiei era descoperit și influența ei asupra spiritelor din Țara-Românească creștea foarte mult. Le redeșteptă dorul unirii Principatelor sub un domn străin și cu garanția colectivă a Europei, privirile îndreptându-se, după cât afirmă rapoartele consulare franceze, spre ducii de Leuchtenberg >>.

p. 53-54.

Filitti = Domnule române - - -

<< Ajuns la Paris, Câmpineanu intră ... în legături cu tinerii naționaliști români ... Aceștia înființează, la 1839, o „societate pentru învățătura poporului român" ... Tot la Paris, Colson pune în scris și răspândește prin ziare și broșuri ideile scumpe acelui tineret și lui Câmpineanu, visele lor de viitor pentru țările române și pentru „la nationalité roumaine" în care cuprindeau și pe Românii Basarabiei, Banatului, Bucovinei și Ardealului >>.

p. 108.

Filitti: Domniile române ---

In „Revue des Deux Mondes" din 15 Ian. 1837, Mihail Anagnosti publică articolul intitulat „La Valachie et la Moldavie". Intre altele, în acest articol, se spune că «Principatele [române] nu pot rămâne nici sub stăpânirea indiviză a două puteri. Ele trebue să renască prin unire, neatârnare și domn străin ---».

p. 109.

Filitti: Domniile române —

In broșura „Poids de la Moldo-Valachie dans la question d'Orient. Coup d'oeil sur la dernière occupation russe de ses provinces" Paris 1838 (Filitti, după Iorga, crede că autorul care iscălește numai Q. ar fi Ion Ghica, ibid. nota 1 p. 110), se spune că principatele artelui să alcătuiască un regat neatârnat ca o barieră împotriva Rusiei.

p. 110.

Și la pag. 146 Filitti spune că autorul broșurii este Ion Ghica.

Filitti: Domniile române — —

<< In cartea asupra Turciei, apărută la 1836 și 1837, D. Urquhart propovăduește o confederație dunăreană, cuprinzând Serbia, Principatele și Bulgaria, sub protectoratul Austriei. Și el demnită planurile rusești — — — >>.

p. 110.

Filitti = Domniile române - - -

<< - - ... In loc de a recurge la mijloace ca încercarea de catolicizare – care un prinde – Austria ar trebui să se convingă că are, ca și Anglia, cel mai mare interes ca Principatele să fie neatârnate și Dunărea liberă >>.

p. 123.

Filitti folosești pe Ami Boué = La Turquie d'Europe, Paris 1840, IV, 59 sq. (nota 1 p. 123).

Filitti: gommile române —

Siebenbürger Wochenblatt în numărul din 7 Iulie 1842, spune că Țara Românească își pune speranțele în Metternich și că « nația românească are dor de ~~[illegible]~~ neatârnare, cu adâncă convingere că întreaga Europă, în propriul ei interes, o va sprijini ».

p. 168.

Aceeas foaie din 16 Iunie 1842, spune: « Tot un vrea lumea să recunoască cum nația moldo-română are destulă putere de viață pentru a se desvolta prin sine și a trăi neatârnată, ceeace un poate fi decât de dorit pentru întreaga Europă care vrea să asigure libertatea gunărei ».

p. 169.

Filitti = Domnile române - —

«Thouvenel povestește cum un boer i se plângea că Rusia și Austria un consimt să creeze între ele un stat a cărnia neatârnare și neutralitate le-ar servi chiar lor, ferindu-le de ciocniri - - - ».

p. 243-244.

Citat după Pons. Filitti nu dă nici o dată în legătură cu ale de mai sus.

Filetti = Domnile române — —

Tinerii întorși din Apus un mai erau de acord, întoate, cu bătrânii. « În aspirațiile naționale — nu și în chipul de a le realiza — erau de acord. Mai toți, mai fățiș ori mai ascuns, erau dispuși a primi cu entuziasm un Domn străin, numai să nu fie Turc, nici Grec, nici Jidan, și doreau unirea Principatelor ».

p. 247.

Filitti: Domniile române — —

Ce se spune în Curierul românesc despre căsătoria lui Bibescu dela Focșani (22 Aug. 1845): «.... Din partea sultanului așista Aristarhi. La prânzul ce urmă, Barbu Știrbei bău întru veșnica unire a Muntenilor și Moldovenilor... »

p. 339.

Filitti: Domniile române - -

„Dar Dacă liniștea domnia în adunare, un era tot astfel și în afară de incinta ei. Neînmulțumiri se ivesc dela începutul domniei. Se formează o opoziție a fruntașilor boierimii: Iordache Catargi, scos din minister de Sturdza și care povestește lui Cochelet, în Oct. 1835, propunerea ce făcuse în comitetul de opt, pentru unirea principatelor și pentru ce Rusia o respinsese - - -

p. 463-464.

Filitti: Domniile române - -

« Încă dela 18 Martie 1835, Cochelet [consul g-ral al Franței la Buc.] scria lui Broglie că principatele, împreună cu Sârbia și cu Bosnia, ar cuprinde elemente de forță pentru a-și exprima liber dorința de neatârnare. Populația lor de 3 milioane, înconjurată de popoarele romanice din Basarabia, Bucovina, Ardeal, Ungaria, Bulgaria, de încă 2 milioane jumătate suflete, ar avea oarecare drept de a fi consultată asupra viitorului ce dorește și ar putea chiar să-și susție prin arme veleitățile de neatârnare. Și, într'adevăr, conștiința legăturii naționale între Românii răspândiți exista. Foaia lui Bariț era, în preajma anului 1848, punctul de raliare. Încă dela 1840 voia Bariț ca naturalizarea Ardelenilor în principate să se facă fără greutate. „Până când Românii între Români vor trece tot în categoria celorlalți străini". La foaia lui Bariț colaboran Alexandrescu, Eliade, Boliac, Istrati. .... ».

p. 650.

Filitti: Domniile române — - - - -

La 1848 Kogălniceanu a alcătuit un proect de constituție pe care «îl comentează în „Dorințele partidei naționale în Moldova". Discută toată politica orientală a Rusiei dela Petru cel Mare încoace.. — - - Cunoștințele istorice ale lui Kogălniceanu sunt puse pe larg la contribuție și, după ce insistă mult asupra împroprietăririi, afirmă că „cheia bolții, fără de care s'ar prăbuși tot edificiul național" este unirea »

p. 661.

Roth = Von der Unter-

Unter

Roth = Von der Union und nebenbei ein Wort über eine mögliche dakoromanische Monarchie unter Oesterreich. Krone, Sibiu, Maiu 1848. (La Vonga desvoltarea ideii unității politice a Romîn-ilor, București 1915, pp. 57-58).

« Broșura lui Roth este consacrată unui alas examenului chestiunii dacă Ardealul trebue să se unească cu Ungaria ori ba. Autorul o tratează din punctul de vedere săsesc. E un dușman al Ungurilor; crede că unirea ungurească este pe sfârșite. În credința aceasta a-lui și în dorința de a năpăstui Ungurii - odată cu Împăratul scapă pe Sasul și odată cu Sasul scapă și Împăratul, - el s'a gândit dacă n'ar fi bine, fiindcă până la Împărat este drum, fiindcă mai aproape este Ungurul, care, așa numindu-se, cum este, ar putea avea unele zvîcniri periculoase, să se găsească un alt element de sprijin. Ar fi „Valahii". El își închipuia că „Valahii", cu organisația lor slabă, cu neaptitudinea lor aparentă pentru comerț și industrie, cu cultura lor abia începătoare, nu vor forma niciodată o piedecă pentru menținerea ei și, cine știe, poate chiar pentru desvoltarea elementului germanic, sept forma aceasta săsească, în Monarhia austriacă. Și cârtește să mi de-voaștreze și voiă că aici este speranța noastră.

Argumentele sunt excelente, numai că aș voi le putea întrebuința pentru a trage alte concluzii. El zicea: Principatele, chiar dacă s'ar uni, reprezintă o suprafață mică, cu mult prea puțin importantă. De lângă aceasta, Statul care ar ieși din această unire n'ar putea să aibă unei tărăniciie, fiindcă nu dispune de un total strategic spre de apărat. Lipsește din mijloc Ardealul și Principatele nu pot să trăiască fără Ardeal. Prin urmare, zicea el, trebue ca Principatele să vie la Ardeal, nu-mind ca altă oară să zică, din potrivă: Să vie Ardealul la Principate. Căci reținem faptul acesta: că nu este nicium motiv pentru oșebire de fel acesta și că avem voroie evidentă, sept toate raporturile, de posesiunea Ardealului. Roth mai aduce casul lui Mihai Viteazul și alte argumente. Și încheie astfel: fiindcă

Românii din Principate nu vor putea, totuși, să-și capete un principe ereditar, nu vor putea să se consolideze, fiindcă ei sînt menițți totdeauna să se sbată în anarhia lor cea veche, atunci e preferabil ca toate provinciile românești, încorjurînd pe Iași, apărîndu-i de orice altă primejdie, să se contopească în Austria. Holsbergii ar fi astfel stăpînii elementului românesc, cum sînt și stăpînii elementului german, și aceasta li-ar permite să ție în frîu elementul totdeauna revoluționar și neîmpăcat al Maghiarilor>>.

Roth - Der Sprachenkampf - - -

Unze.

Dr. St. L. Rot = Der Sprachenkampf in Siebenbürgen, Brașov 1842, în N. Bănescu și V. Mihăilescu = Ioan Maiorescu. Scriere comemorativă cu prilejul centenarului nașterii lui 1811-1911, București 1912.

Românii ardeleni sunt «deprinși a vedea în România propria lor patrie». Rot sfătuește pe ~~Ungari~~ Austrieci să caute să îndepărteze pe Românii ardeleni de România și le dă și mijloacele: să-i atragă la Biserica romană și să-i îndestuleze, să-i prețuiască, să-i respecte și să le dea «o chivernisire de sine stătătoare, mijloace de creștere ....» pentru a nu mai aștepta nimic dela România.

(p. 107-108).

Inziarul Foaia din 1842, I. Maiorescu răspunde cap. VI din cartea lui Rot și care se raportă la Români.

«Trecând la afirmația autorului [spun Bănescu și Mihăilescu] că Românii ardeleni ar privi în România adevărata lor patrie, Maiorescu o respinge ca un neadevăr, adăugind că „nu Românii ardeleni se trag din Principate, ci Ardealul a dat acele multe, nenumărabile colonii, atât Moldovii cât și României ...." ». Ardelenii numesc „das Land" ~~[illegible]~~ Țara-Românească, înțelegând prin aceasta „țară" nu „patrie".

(p. 108, 110-111).

S. Bărnuțiu = Sfatul poporului

Unire

B. Bărnuțiu = Dreptul public al Românilor. Iași, 1867.

„Pactul Unirii Românilor. Necesitatea Unirii.

Despre necesitatea Unirii nu se poate întoarce nici un Român, care dorește conservarea și prosperitatea elementului român, și totdodată regenerarea lui din ~~starea~~ starea în care se află astăzi. Unirea e necesară, pentrucă națiunea română fără de dânsa nu și-ar putea apăra viața și libertatea în contra dușmanilor interni și externi, nu și-ar putea recâștiga libertatea și drepturile perdute nici s'ar putea regenera; aceste scopuri se pot ajunge numai prin o concentrare de puteri care este rezultatul unirii.

Precât este însă de necesară unirea, pre atât este de neapărat a vedea, cum să se facă această unire și cine s'o facă, pentru ca să nu se facă sub nume de unire o conspirațiune în contra elementului român, o centralisare (numai) în folosul unei înnăscute eredităre și în folosul unei oligarhii eredităre, precum ar putea să fie prea ușor, când s'ar decreta de străini sau numai de către clasa boieri lor ce a remas astăzi în posesiunea puterii supreme. Unirea cea dorită de toți Românii nu poate fi centralizarea puterii legislative, judecătorești ~~sau~~ și executive, centralisarea ~~te~~zaurului național și a armatei naționale în mâinile unuia care nu răspunde nimănui, sau în mâinile unei oligarhii, care asemenea nu răspunde nimănui. Unirea Românilor trebuie să fie un pact făcut de toți Românii, și pentru salvarea tuturor. Așa dară ce este aci mai essențial de cât a determina bine, cine sunt adevărații pactanți în acest pact, și care sunt condițiunile lui pentru ca acel pact să fie valid și statornic.

Pactanții (paciscenții) în pactul unirii române.

Cine sunt pactanții (paciscenții) în acest pact, se înțelege din însăși natura acestui pact. Până acum tot Românul moldovan, fiecare comună sau ținut al Moldovei a fost dator să asculte numai de legile și de autoritatea Moldovei, asemenea și Românii din Țara Română.

Românească, comunele și județoriile lor au fost datoare să asculte numai de legile și de autoritatea țării Românești; deci fiind Românii din aceste două state până acum liberi și independenți unii de alții; fiind comunele și județoriile sau ținuturile lor libere și independente unele de altele, ele nu se pot supune la legi și autorități comune fără numai în puterea unui pact, prin urmare pactanții (pacișcenții) acestui pact nu pot să fie decât județoriile, comunele, județoriile sau ținuturile române din amândouă țările. Nici o putere pământească nu poate forța nici măcar pe un Român ca să se facă membru unui stat politic nou, cu atât mai puțin pe o comună, pe un ținut, pe o țară întreagă; prin pacte s'au făcut toate unirile politice cele adevărate, pentru exemplu unirea provinciilor Belgice, a statelor americane, a cantoanelor elvetice etc.

Din acest principiu urmează, că numai adunările cele convenționale nu sunt competente a decreta unirea Românilor, universitatea acestora ar putea să protesteze în contra atari decret „de nobis sine nobis"!.

Puterile europene pot să recunoască unirea Românilor, dar nu o pot decreta fără de a ridica atât libertatea cea individuală a Românilor cât și libertatea comunelor, ținuturilor și a țărilor Române.

Condițiunile pactului unirii.

1) Unirea Moldovei și a Țării Românești să fie o federațiune a acestor țări nu una unică. Federațiunea înlătură relele centralisației și dă loc tuturor foloaselor unirii celei adevărate și dorite de Români. Prin federațiune comunele și ținuturile sau județoriile amândurora țărilor așa și țările întregi rămân libere și autonome în sfera lor, ele sacrifică numai atâta din libertate și autonomia lor cât cer interesele publice a toată națiunea română. Prin federațiune Moldova rămâne persoană juridică cu drepturile sale din vechime, cu istoria sa, cu pretențiunile sale cele drepte și inalienabile asupra Bucovinei și Basarabiei; prin federațiune nu pierde nimic nici una din comune și țările române și câștigă toată puterea de care au atâta nevoie.

Centralisațiunea este un institut absolutistic incompatibil cu libertatea, federațiunea se află numai la națiunile libere. Statele americane, cantoanele elvețiene, Norvegia cu Suedia sunt federate.

2.) Românii își amănunțină țările ~~sunt~~ să reînvieze republicană a strămoșilor lor cu Duci și Domnitori electivi naționali, cu comunități libere proprietare peste teritoriile lor și bine ornate, prin urmare că-și vor restaura dreptul străbunesc privat și public și-l vor curăți de amestecuri străine.[1]

3.) Un pact unional să se excludă pentru totdeauna orice dominațiune sau dreptul asupra teritoriului și a națiunii române și să se declare de trădător (proditoriu) tot Românul, care ar atenta să dee țara la Domn străin.

4.) Federațiunea Românilor să nu se numească „Principatele Unite", pentrucă „principatul" exclude libertatea, și „principatele unite" exclud pe națiunea română, a cărei în principiu, mai apoi însă și în faptă după ce se vor înmulți străinii prin colonisare și după ce s'ar înstăpâni și cu Domn străin.

5.) Să se oblige tot Românul către universitatea națională și universitatea către fiecare Român, unucă vor elimina pe teritoriul român ~~toata~~ tot felul de servitute și de aristocrație privilegiată de oligarchia și-și vor restaura libertatea și egalitatea ceeace se cuvine tuturor Românilor ca la descendenți de coloniști liberi nu de aristocrați feudali.

6.) să recunoască tot Românul cumcă în puterea dreptului public al Românilor, teritoriul națiunii române e proprietate adevărată și inalienabilă a națiunii române și a comunelor române, în care se cuprinde o parte fiecărui colonist român în puterea aceluiași drept, și în respectul Românilor țărani să se recunoască cele două părți de pământ ca proprietate liberă a comunităților lor țărănești, aceasta să li se acorde numai decât, să se pună în lucrare legea română ceeace împiedică alienarea teritoriului comunității, și să se împiedice formarea comunităților neromâne pe teritoriul român.

7.) Colonisarea cu străini: anume cu Evrei, cu Slavi și cu Germani să nu se admită sub nici o condițiune, fiindcă Evreii

1.) Cic. de inv. II, 22.

ocupându-se numai cu schimbul lucrurilor și având ei de scop numai adunarea banilor storc țara și o corup; Slavonii porte i-au nimicit pe Români, porte i-au rărit foarte tare în Moldova, în Croația, în Banat, în Maramureș, Basarabia, Bucovina, apoi Germanii s-au declarat, că vor să germanizeze pe toate popoarele din Ungaria, Transilvania și pe Românii din Țările române. Interesul național e mai presus decât cel economic; lucrătorii pentru fabrici și alte opere să-i aducă din Halia.

Nota ad 1). Atât centralizarea cât și lipsa totală de centralizare e periculoasă. Centralizarea duce la **absolutism** și la despotism, stinge pe încet viața comunităților și a ținuturilor, face, ca acestea să dispună de la curte și de la capitală ca niște robbe, și la urmă nu-i de folos nația; iar contra lipsa concentrării necesare e o lipsă de putere și duce la anarchie. Deci pentru Românii nu se vede mai potrivit decât unirea prin federațiune; precum aceasta e recunoscută și în Convențiune.

ad 2) Numai sub această condițiune vor putea să zică Românii: iacă unirea cea adevărată! care ne-a restaurat republica strămoșască în cât nu vom mai fi nevoiți a le cumpăra dela străini cum cumpărăm straiele cele fabricate din inul nostru și din lâna oilor noastre; iacă unirea cea adevărată! care ne-a restituit libertățile și omenia ca să le putem apăra.

ad 3) Numai sub această condițiune vor putea să zică Românii: iacă unirea cea adevărată! care alege pe Români din trădători (proditorii), și ne scapă de influința funeștii lor străine, care sunt causa a toată nefericirea noastră de astăzi!

ad 4) Numai sub această condițiune ne vor putea să zică Românii: aceasta este unirea cea adevărată, pentrucă nu ne prefac țările noastre cele republicane în principate, instituite absolutiste și feudale.

ad 5) Numai sub această condițiune vor putea să zică Românii: aceasta este unirea cea adevărată, pentrucă ne-a asigurat în contra servituții.

ad 6) Numai sub această condițiune ne vor putea să zică Românii, țărani și răzeși: aceasta e unirea cea a-

devărată, pentrucă ne-a dat îndărăt credibilitatea strămoşească şi ne-a asigurat ca să nu mai fim şerbi şi toţi pe pământul nostru.

ad 7) Numai sub această condiţie vor putea să zică Românii: aceasta este mărirea cea adevărată, pentrucă ne-a asigurat naţionalitatea pentrucă să nu fie nimicită de alte popoare.

Şi numai sub aceste condiţiuni vor putea să zică Românii: aceasta este mărirea cea adevărată, aceasta va fi şi durabilă; pentrucă ne-a restituit şi ne-a asigurat viaţa, averea, şi onoarea naţională, şi ne-a unit nu prin decrete străine şi pentru scopuri străine, ci pentru communitatea dreptului şi a utilităţii (juris et utilitas communio) tuturor Românilor. //

(p. 317 – 323.)

S. Bărnuțiu = Dreptul public —

« Natura și condițiunile pactului Unirii. »

« Unirea e pact și încă pact fundamental, pactul regenerării națiunii Române ---- Condițiile acestui pact ar fi următoarele:

1) Unirea Moldovei și a țării Române să fie federațiunea amândurora sub un Duce. Federațiunea recunoaște și respectă autonomia comunelor, ținuturilor și pe a amândurora țărilor, ele rezervîză numai atât din autonomia lor cât cer interesele publice a toată națiunea Română, în celelalte rămân libere și autonome ». Moldova rămâne cu drepturi asupra Bucovinei și Basarabiei

2) Dreptul roman e « formula cea adevărată a Unirii Românilor ».

---

5) Se oprește colonizarea cu străini.

6) « Unirea Românilor să nu se numească „Principatele Unite", căci principatul e negațiunea libertății și principatele unite negațiunea naționalității Române; un răspunde unei principatele unite ale României; mai bine ar răspunde: Țările Române unite! ca țara Italiei, țara Românească, țara Rosei, țara Altului, etc. ---- ».

p. 91-94.

« Dreptul teritoriului Națiunii Române ».

« Prin dreptul teritoriului înțelegem dreptul de proprietate ce are universitatea națiunii Române asupra pământului Daciei, care în Moldova și în Ț. Românească în respect către străini e dominium plenum ---- și de jure și de facto; în Basarabia și Bucovina încă e al universității națiunii Române și de jure și de facto, ma e afectat cu servitute reală și personală; tot al universității națiunii Române e și cel din Dacia superioară și din Dacia lui Aurelian, dar ca condominium cu Slavii, cu Ungurii și cu Sașii, și afectat forte tare și aici cu servitute ungurească, rusească, germană, turcească etc, și ne recunoscut ca pământ al națiunii Române. În respect către națiunea Română tot pământul Daciei e condominium, și se cuvine a se trata și a se regula după dreptul Românilor ».

p. 116.

Hurmuzaki

X, XVII și XVIII.

Hurmuzaki X.

Document de pe la 1829. « Cererile ce ar fi putut face Valachia și Moldavia la un congres de prinți creștini, pentru siguranțiia lor cea din afară și statornicirea cea din lăuntru ».

Are 25 puncte. In p. I se cere unirea Moldovei cu Muntenia. P. XVI « ..... monarchie mărginită, după moștenire ». P. XVII principe ales din Germania de sus. P. XX principele să cârmuiască după constituție.

p. 647-649.

Filitti în Frământările politice ... crede că acest document poate fi autentic căci oglindește situația dela 1828 (pag. 178) și că s'ar fi întocmit în Muntenia (nota 7 pag. 178), « căci vorbește de hotarul dunăreau ».

[Cred că e neîntemeiată părerea lui Filitti. Se vorbește de acest hotar mai mult, fiind mai complicat. Punctul 2 tratează despre toate hotarele: « ... despre Turchia, Dunărea; despre Rusia, Prutul, și despre Austria, munții Carpați ». 44. Guzincherici].

Xenopol în Istoria partidelor politice ... I, spune: « Actul trebue să fie anterior anului 1829, de oare ce cere desființarea cetăților turcești, Brăila, Giurgiu și Turnu și libertatea comerțului care ambele puncte fiind hotărâte de tratatul de Adrianopole, nu ar fi putut apărea în act, dacă el ar fi posterior lui 1829 data acelui tratat... ».

nota 36 p. 137.

Hurmuzaki XVII.

Lagan către Sebastiani, Bucureşti 31 Iulie 1832.

„Aussi l'administration Russe prend-elle journellement un caractère de fixité bien visible; fait que subit assez patiemment la majeure partie des Valaques, heureux du moins, d'être délivrés du mal causé par les déprédations des Turcs, mais qui paraît de plus en plus insupportable aux Moldaves, pleins de défiance, depuis le démembrement de la Bessarabie, et pénétrés d'ailleurs, ainsi que quelques Valaques éclairés, du désir, anciennement exprimé, de voir former des deux principautés et de la Servie, une confédération du Danube, sous la protection des grandes puissances."

p. 281 str. CDXXVI.

Hurmuzaki XVII.

Lagan către Broglie, Bucureşti 1 Febr. 1833. –

Munteanii luminati (les Valaques éclairés) cred că în urma victoriilor lui Ibrahim, se va produce o schimbare în Orient. «Ils espèrent en effet, que leur position géographique, leur importance politique, les avantages précieux qu'on peut retirer de tous les éléments de prospérité renfermés dans ces vastes contrées, enfin les ressources immenses qu'ils ont toujours dû prodiguer aux Russes, pour les mettre à même d'entrer en campagne, et en dernier lieu, de passer les Balkan, attireront sur eux l'attention de l'Europe et leur procureront par conséquent une existence assurée, après laquelle ils soupirent plus que jamais.»

p. 286 fr. CDXXXVI.

[Cf. doc. publicat în broşura mea: Doc. din arhivele Polone relative la Ist. Rom., sub anul 1833 şi comentariile din introducerea broşurii. Este fişă specială pentru această broşură. Gh. Sg.].

Bucureşti

17 Mai 1834. Memorial lui Bois-le-Comte.

« Les deux principautés, unies par la communauté de leur origine, de leur langue, de leur histoire et de leur position politique actuelle, aspirent à se fondre en un seul état. „ Elles y trouveraient, me disait un Ministre moldave, une économie considérable dans l'administration, une force et des moyens plus grands, et un peu plus de consistance en Europe, et de confiance dans l'avenir. Le peu de répugnance qui pourrait encore exister dans quelques membres de la noblesse, contre cette mesure, est fortement combattue par les nombreux mariages contractés entre la société des deux capitales. Le peuple n'a aucune prévention contre les Valaques, et nous l'accoutumons de plus en plus à se considérer comme appartenant à la même famille, en l'habituant à substituer au nom de Moldave, qu'il se donne, celui de Roumain, qui est le nom générique de toute la race Romano-Dacique. Ceux de Bucharest voudraient que leur ville devint capitale du nouvel Etat. Nous croyons qu'Jassy est trop près des Russes, pour jouir de cet avantage. Mais dans les premiers temps, le Prince ferait alternativement sa résidence dans l'une et dans l'autre capitale, à moins qu'il ne s'établit dans la ville de Fokchani qui, coupée par notre ligne frontière, est partagée entre les deux principautés. Nous reprendrions alors l'ancien nom de Dacie, nom qui n'est pas inconnu à l'Europe, et qui serait propre à exciter des sympathies en notre faveur, en nous environnant du charme de grands souvenirs historiques, communs à la fois à toute notre nation ". L'idée d'une réunion des deux principautés en un grand Duché de Dacie, non seulement n'est pas restée ignorée des Russes, mais a reçu, à une époque très récente, quelque encouragement de leur part. Une instruction, communiquée par M. Minciaki au comité de réforme et qui traitait des dispositions et des principes généraux à introduire dans le règlement, rappelait fortement les avantages et les conséquences salutaires qui résulteraient pour les deux principautés, du soin qu'elles apporteraient à resserrer de plus en plus les liens qui les unissent, de manière à ne faire autant que possible qu'une seule nation. Un des commissaires, M. Catargi prit texte de cette recommandation pour proposer l'union des deux

provinces, sous un seul gouvernement. Cette proposition, adoptée par tout le comité, agréée du general Kisseleff et de M. Mineiaki, fut envoyée à St. Pétersbourg. Elle en revint avec invitation d'y donner suite, et la commission s'occupait de la rédiger, pour la proposer à la Cour Impériale et à l'assemblée, quand M. Catargi demanda que, pour éviter toute jalousie, on y insérât, à l'imitation de ce qui s'était fait en Grèce, que le Prince qu'on établirait pour gouverner le nouvel Etat, n'appartiendrait à aucune des trois grandes puissances environnantes. M. Catargi attribue à cette proposition additionnelle, l'abandon où fut dès lors laissé le projet d'union. Il n'en fut plus question de ce moment; soit que la Russie crut reconnaître, dans l'esprit avec lequel on l'avait accueillie, une intention hostile, soit que la clause que l'on y voulait joindre trompât les espérances ambitieuses, que prêtaient au général Kisseleff les généraux russes, qui avaient trouver en lui, l'esprit, les moyens et les présages de la fortune de Bernadotte. La création d'une grande Duché de Dacie, qui réunirait les deux principautés, n'a pas été ici, Monsieur le Comte, l'expression du voeu le plus générale de ce pays. Je me suis mis en rapport à Jassy, avec tout ce qu'il pouvait y avoir d'hommes qui prit quelque part aux affaires; et sans aucune provocation de ma part, tous, après les premières phrases échangées, en revenaient à m'exprimer ce voeu, et tous s'accordaient à dire que la Moldavie ne peut vivre, morcelée et enfermée les douanes russes et autrichiennes. A Bucharest j'ai trouvé le même voeu au fond des coeurs, mais on s'y exprimait avec plus de réserve. La différence des caractères le voulait ainsi; et aussi cette circonstance, que les Valaques qui possèdent tous les éléments nécessaires pour exister en corps de nation, éprouvent moins vivement le besoin d'une réunion. Un calcul d'intérêt privé leur fait craindre encore que les Boyards moldaves, comparativement plus nombreux qu'eux, ne viennent alors envahir les emplois: ce qui est ici une considération de premier ordre. A l'idée de la réunion des deux provinces se joint celle d'en remettre le gouvernement à un Prince étranger. C'est également un voeu général, qui n'est étouffé que dans

provinces, sous un seul gouvernement. Cette proposition, adoptée par tout le comité, agréée du general Kisseleff et de M. Mineiaki, fut envoyée à St. Pétersbourg. Elle en revint avec invitation d'y donner suite, et la commission s'occupait de la rédiger, pour la proposer à la Cour Impériale et à l'assemblée, quand M. Catargi demanda que, pour éviter toute jalousie, on y insérât, à l'imitation de ce qui s'était fait en Grèce, que le Prince qu'on établirait pour gouverner le nouvel Etat, n'appartiendrait à aucune des trois grandes puissances environnantes. M. Catargi attribue à cette proposition additionnelle, l'abandon où fut dès lors laissé le projet d'union. Il n'en fut plus question de ce moment; soit que la Russie eut reconnaître, dans l'esprit avec lequel on l'avait accueillie, une intention hostile, soit que la clause que l'on y voulait joindre trompât les espérances ambitieuses, que prêtaient au général Kisseleff les généraux russes, qui croyaient trouver en lui, l'esprit, les moyens et les présages de la fortune de Bernadotte. La création d'une grande Duché de Dacie, qui réunirait les deux principautés, n'a pas été ici, Monsieur le Comte, l'expression du voeu le plus générale de ce pays. Je me suis mis en rapport à Jassy, avec tout ce qu'il pouvait y avoir d'hommes qui prit quelque part aux affaires; et sans aucune provocation de ma part, tous, après les premières phrases échangées, en revenaient à m'exprimer ce voeu, et tous s'accordaient à dire que la Moldavie ne peut vivre, morcelée et enfermée les douanes russes et autrichiennes. A Bucharest j'ai trouvé le même voeu au fond des coeurs, mais on s'y exprimait avec plus de réserve. La différence des caractères le voulait ainsi; et aussi cette circonstance, que les Valaques qui possèdent tous les éléments nécessaires pour exister en corps de nation, éprouvent moins vivement le besoin d'une réunion. Un calcul d'intérêt privé leur fait craindre encore que les Boyards moldaves, comparativement plus nombreux qu'eux, ne viennent alors envahir les emplois: ce qui est ici une considération de premier ordre. A l'idée de la réunion des deux provinces se joint celle d'en remettre le gouvernement à un Prince étranger. C'est également un voeu général, qui n'est étouffé que dans

ceux qui servaient leurs intérêts privés, compromis par sa réalisation; et encore en trouve-t-on beaucoup parmi ceux-là même, qui s'élèvent au-dessus de cette considération. „Mon père a été hospodar, me disait le Bey Zadé Ghika, mon oncle l'est maintenant; et cependant il n'est pas de sacrifice que je ne ferais, pour procurer à mon pays les deux seules bases d'existence qui puissent lui permettre d'espérer quelque stabilité: la réunion des deux principautés et l'élévation d'une prince étranger". „Nous accepterions avec des larmes de reconnaissance tout prince étranger, quel qu'il fut, me disait le grande Vornik Philippesco, pourvu que ce ne fut ni un Turc, ni un Russe, ni un Grec, ni un Juif". Enfin, le vœu de voir soit la Dacie, soit même les principautés dans leur état actuel, soustraites à la protection exclusive et impérieuse d'une seule Cour, et placées, comme le Grèce, sous celles des grandes puissances européennes, ce vœu exprimé à M. de Lagau dès 1827, m'a été également et à plusieurs reprises exprimé, tant à Jassy qu'à Bucharest, et sa réalisation était considérée comme devant compléter l'œuvre de la régénération et de l'indépendance de ce pays.

En présentant ainsi à Votre Excellence les vœux que forme l'opinion publique en Moldavie en Valachie, je dois, Monsieur le Comte, que je n'indique rien qui soit d'une application dont on puisse calculer la possibilité de l'époque. Peut-être même, Votre Excellence trouvera-t-elle qu'il s'agit plus maintenant, pour les gouvernements, de corroborer et de soutenir partout l'ordre de choses établi, que de se livrer à des projets, qui ont toujours l'inconvénient de tenir les esprits dans l'attente et dans l'agitation. Mais, au milieu des chances de l'avenir et lorsque l'Europe peut avoir à prononcer, d'un jour à l'autre, sur la destination à donner aux débris de l'empire des Sultans, il n'est peut-être pas intempestif de rechercher, quel pourrait être le vœu des peuples qui devaient compris parmi ces débris, et quelles combinaisons pourraient le mieux, à la fois, satisfaire à leurs besoins et répondre aux intérêts de la France ». p. 393-395 tr. DXVIII.

Cu unii modificări doc. se găsește și în Sturdza = Acte și doc. relative la ist. renașterii României, IX, Buc. 1901, p. 447-449.

Hurmuzaki XVII.

Cochelet către Broglie, Bucureşti 20 Oct. 1835.

« Les partisans [ai lui Sturza] ont répété que la que la réunion des deux provinces sous une même domination, serait une chose désirable, et quelques amis lui ont même dit, qu'on serait heureux de saluer un jour en lui, un Roi de Daces.... ».

p. 529 fr. DL XXXVI.

Hurmuzaki XVII.

Huber către Molé, Iași 6 Aprilie 1838.

« S'il y a un grand amour d'argent dans le pays, et une soif ardente de places, il y a en revanche un grand fond de nationalité, soit que le voeu que les Moldaves forment, de voir les deux principautés fondues en un royaume, ce qui nécessiterait un Prince étranger pour le gouverner, ait pris naissance chez eux, soit qu'ils aient pris cette idée dans les journaux de l'Europe, qui depuis un an écrivent peut-être beaucoup trop sur la Valachie et la Moldavie, c'est après tout, une question qui se débat entr'eux avec une chaleur inaccoutumée ».

p. 696 nr. DCLXXXIV.

Hurmuzaki XVII.

Huber către Molé, Iași 14 Ianuarie 1839.

Postelnicul Suțo a fost trimis la București în misiune secretă. «De retour en Mai dernier, de mon voyage de Bucharest et de Galatz, j'eus bientôt l'honneur d'entretenir Votre Excellence d'une combinaison que rêvaient les Valaques, de réunir un jour la Moldavie à la Valachie, et pour en faire un Etat indépendant sous le gouvernement ~~du~~ d'un Prince étranger, si on ne trouvait dans les Moldo-Valaques un homme propre à être revêtu du pouvoir, pour les gouverner. Depuis le départ du Prince de Valachie pour l'Italie, cette idée s'est tellement propagée à Bucharest, qu'elle est également venue ici, pour en frapper tous les esprit. C'est donc un thème sur lequel on glose en ce moment. S.A.S. qui m'honore de sa confiance, m'a parlé de la mission de M. Soutzo et, quoique en termes nuageux, voici cependant ce que j'en ai compris. L'administration valaque étant tombée dans un état presque d'anarchie, les Valaques sont determinés à faire destituer le Prince Ghika, pour le remplacer par un boyard capable, ou a se réunir aux Moldaves, ~~[illegible]~~ reconnaissant l'hospodar pour chef des deux Principautés, (en faisant observer cependant, que cette dernière combinaison ne serait prise qu'en désespoir de cause). Dans l'un et l'autre cas, le Prince Stourdza s'emploierait à Constantinople à faire tomber le Prince Ghika, à paralyser l'influence russe dans les Principautés, et à faire appuyer cette combinaison par nous, auprès des Cabinets qui voudraint y prêter leur coopération». Lordul Palmerston e la curent cu planul acesta.

Aproape toți Muntenii îl vor pe Câmpineanu.

(les Valaques)

p. 725 nr. DCCIX.

Hurmuzaki XVII.

Hubert către Molé despre întrevederea cu Domnul Moldovei. Iași 1 Febr. 1839.

Printre mijloacele pe care le propune D-nul Moldovei « pour faire reculer cette invasion russe », propune: unirea Munteniei cu Moldova. In felul acesta Austria și Turcia vor fi separate de Rusia. « Quant à la question de la Pologne, que l'Angleterre semble chercher à lier avec la question Moldo-Valaque, le Prince n'a pas voulu y toucher. Il n'a pas paru très opportun, non plus, de comprendre dans cette combinaison Moldo-Valaque, les deux millions de Valaques, répandus dans le Banat et la Transylvanie, et encore moins la Bessarabie, qui lui nuirait. Il ne faut pas pour le moment, que s'en tenir à l'union simple et immédiate des deux Principautés, telles que les deux traités derniers les ont établis ».

p. 733-734 sr. DCCXVII.

Hurmuzaki XVII.

Hurmuzaki către Molé, Iași 28 Febr. 1839.

In cazul unirii Mold. cu Muntenia, domnul Mold. ar putea fi șeful noului stat.
«L'union des deux Principautés, dont on a déjà peut-être trop parlé à Bucharest, a eu ici du retentissement. Beaucoup de Boyards ne comprennent la réussite de cette combinaison, qu'autant qu'on appellerait un Prince étranger au gouvernement de ce nouvel Etat. Les uns voudraient que la France y proposât le Duc de Nemours; d'autres, attachés à la Russie, préféreraient y voir le Duc de Leuchtenberg, dont l'origine française plairait assez à toutes les classes». Pentru Cubumătățirea soartei Principatelor se propune unirea lor și ridicarea la rangul de regat. [Aceasta ar fi o propunere], alta e aceasta:
«L'idée rationnelle d'un nation Roumane, par les populations qu'on trouve en Bessarabie, en Transylvanie, dans le Bannat et la Bucovine, où deux millions d'habitants de plus, ajouteraient une force morale à l'agrandissement d'un territoire assez imposant, pour former un rempart, non ~~[illegible]~~ seulement utile à la Turquie contre les Russes, mais encore pour créer une alliée de plus à l'Autriche, comme à toutes les puissances de l'Europe occidentale».

p. 757-739 nr. DCCXX.

Hurmuzaki XVII.

Billecocq către Thiers, București 10 Sept. 1840.

Veștile cumcă Moldovenii și Muntenii, profitând de complicațiile din Europa, s'ar gândi la independența principatelor sunt neîntemeiate.

p. 782. Nr. DCCLXI.

Hurmuzaki XVII.

Iași 26 Aprilie 1841

Huber către Conteh de Pontois, ambasadorul francez la Constantinopol.

Despre indigenatul lui Kisseleff și discuții asupra lui. « Déjà quelques hommes haineux, ou bien froissés dans leurs espérances trompées, quelques boyards humoristes, jaloux et envieux de l'autorité du Prince régnant, commencent à dire entre eux: Pourquoi ne pas songer a réunir en un seul état les deux provinces moldo-valaques, en leur donnant pour chef, quelqu'en soit le titre, le Comte Kisseleff? Mais alors, n'aurions-nous pas, disent-ils, à faire participer la Moldavie à l'avantage d'offrir aussi l'indigénat à ce général russe, qui a les mêmes droits à la reconnaissance des Moldaves? ... ».

p. 804 nr. DCCLXXIX.

Hurmuzaki XVII.

Hubert cote Guizot. Jassi 30 Aprilie 1841.

« Un article de la gazette d'Augsbourg du 13 de ce mois, sous la rubrique de Valachie, prête à de jeunes Boyards valaques, la pensée que le général Kisseleff élevé aujourd'hui à la dignité du plus grand Boyard, pourrait fort bien ouvrir au duc de Leuchtenberg, une voie propre à le faire arriver au trône des deux Principautés du Danube. Je n'ai pas entendu encore aucun Moldave émettre une pareille idée, et il est permis de douter qu'on y vit autre chose, qu'une soumission russe, qui ne rendrait les Moldo-Valaques pas plus heureux, que ne le sont leurs concitoyens en Bessarabie ».

p. 80 v-v. DCCLXXX.

Hurmuzaki XVII.

Nouvelles către Guizot, Jassi 14 Mai 1841.

« Deux articles de la Gazette d'Augsbourg, des 13 et 27 Avril dernier, ont éveillé l'attention des Moldo-Valaques sur l'érection des deux Principautés en un Royaume. Ils sourient à cette idée, parce qu'ils y aperçoivent une garantie d'indépendance, que l'état de choses actuel ne leur offre pas. La Gazette d'Augsbourg désigne bien le Duc de Leuchtenberg, pour souverain de ce nouvel état; mais c'est un gendre de l'Empereur de Russie! Un pareil choix serait plus de leur goût, et dans toutes les supériorités moldo-valaques, je ne vois que Michel Stourdza qui réunirait le plus de voix ».

p. 809-810 Tr. DCCLXXXII.

Hurmuzaki XVII.

Huber către Guizot, Iași 11 Martie 1842.

« Il est constant qu'il existe à Bucharest un parti qui, n'étant formé une haute opinion des capacités du Prince de Moldavie, le préférerait comme Prince régnant, à tout étranger, quel qu'il fut... ».

p. 853-4 r. DCCCXIV.

Hurmuzaki XVII.

Houbet câtre Knight, Iași 5 Dec. 1842.

«Le parti russe a beau dire et répéter ici, que le Général Kisseleff aura la majorité dans l'élection du nouveau Prince de Valachie, et que ce candidat a le plus de chances à le devenir; le Prince Michel Stourdza et son Conseil se refusent à y croire. Nous ne pouvons ~~tarder~~ tarder à connaître ce résultat, qui intéresse si vivement les Valaques, qui attendent tout leur avenir de ce prochain acte, que voudraient voir ~~réalisé~~ réalisé, non seulement ce parti russe, mais encore le parti patriote, qui croit à la combinaison qu'il rêve, de voir les deux Principautés du Danube, ne former qu'un Etat, sous le gouvernement d'un seul Hospodar».

p. 915 nr. DCCCLXV.

Hurmuzaki XVIII.

Poujade către Lahitte, București 13 Dec. 1849.

«... j'ai eu l'honneur de mettre sous vos yeux, le résumé de diverses conversations que j'ai eues avec les principaux personnages de la Principauté, dont la conclusion était que, la formation de la Valachie et de la Moldavie en un Etat indépendant, sous la garantie des grandes puissances Européennes, à l'imitation de ce qui avait été fait pour la Belgique, était le meilleur moyen de prévenir la guerre, et de résoudre sur le Danube, une des difficultés de la question d'Orient. .... Omer Pacha est un des personnages, qui m'a avoué ..... que telle était aussi son opinion. Je ne fis pas, moi aussi, difficulté de lui dire, que le Prince partageait ces sentiments, qu'il n'avait ~~pas~~ d'ailleurs pas cachés à M. de Ségur Dupeyron, ainsi qu'on peut le voir dans la correspondance de ce dernier». Principele Știrbei ar tinde la independență.

p. 252 Nr. CCXXXVI.

I. C. Fitti = Principii matematici

Vol. I.

Ioan C. Filitti = Principatele române de la 1828 la 1834. Ocupația rusească și Regulamentul Organic, București, f.a. (Fund. „Regele Ferdinand I").

Unire.

Instrucțiile elaborate la Petersburg în iarna anului 1828-29 pentru reorganizarea principatelor române prin „regulamente generale" (p. 30), „exprimau dorința ca instituțiile ce se vor da principatelor să fie, pe cât va fi cu putință, aceleași, de natură „a crea o atât de deplină asemănare încât să le apropie între ele pe două voievodate a căror unire de lege, de interes și de starea locului, se cuvine a le ține strâns legate." Apropiere s'ar putea face și prin înlesnirea împământenirilor dintr'un principat în celalt, prin convenții comerciale, de întreținerea corantinelor, de paza marginilor, de extrădarea reciprocă a dezertorilor. Iată un semn slăbit al ideii de unire, dorită de unii boeri din amândouă principatele. Dacă credem un raport din 1851 al consulului francez Poujade, aceste instrucții au fost date în Iași, ceea ce ar însemna că au fost aprobate de țar în Mai 1829, pe când se afla în acest oraș. — Lui Jelitchin i-au fost trimise în Iunie. — Aceste instrucții erau întemeiate, în primul rând, — pe proiectele de reforme încercate în principatele române din 1821 încoace —. Influența asupra acestor proiecte a ideilor liberale apusene, în special franceze, este însă evidentă, dar temperată prin interesele clasei conducătoare. Ele au fost adoptate la Petersburg, nu este de mirare, de vreme ce în sfatul acela de acolo cuvântau pe atunci ideile noue —— >>.

p. 38-39.

Mihai Kogălniceanu, Astăzi ~ ~

Unire, principatele,

Mihai Kogălniceanu. Acte, scrieri din tinerețe, discursuri, Bucureșci 1908. (Bibl. pentru toți nr. 403).

Unire, principe străin.

La 3 Ianuarie 1859, M. Kogălniceanu adresa Adunării Generale a Moldovei o întâmpinare în care amintea că el e acel care la 5 Oct. 1857 propusese unirea cu principe străin. Propunerea a fost primită în amândouă principatele. Și Kogălniceanu reproduce ce zicea la 1857: «„Luând în privință că dorința cea mai mare, cea mai generală, acea hrănită de toate generațiile trecute, acea care este sufletul generațiilor viitoare, este Unirea Principatelor într'un singur stat, și unire care este firească legiuită și recunoscută, pentrucă în Moldova și în Valahia suntem acelaș popor omogen, identic ca viață unul altul ..... Luând încă în privire, că pentru ca unirea Principatelor să producă tot binele ce se așteaptă și înlăuntru și în afară este trebuință de a se institui un guvern tare, stabil, respectat înlăuntru de toți, și sprijinit în afară de marea familie a caselor domnitoare, că un asemenea guvern un vis-a-post de regimul ostios al domniilor elective și schimbătoare, care, istoria este martoră, n'au produs decât anarhie prin rivalitățile și ambițiile dezlănțuite și multelor aspirații, slăbiciune și decepții prin abuzurile și nepotismul lor. Luând în privire, că Principatele sunt înzestrate de legalitate și de semnătate națională, voind a trăi cu ființă viață lor, și că aceste nu se pot dobândi decât pornindu-se în capul Principatelor

Unite un brut străin ales dintre dinastiile domnitoare ale Europei, afară de acele ale Statelor vecine, spre a nu stârni gelozii străine."

Și întâmplarea voiește:

<< Argumentul mai nu este departe de a se verifica de la 7 Oct. 1857 încoace, n'am făcut decât de a se întări: abuzurile guvernamentelor străine sub care am trecut, toată activitatea țării întrebuințată în simple chestii de persoane, rivalitățile și ambițiile șefilor și unelților aspiranți de domnie, care absorbesc țara și corumpția de mai mult de doi ani de zile, toate acestea dovedesc că singurul chip de mântuire pentru viitorul și patria noastră stă în realizarea dorințelor formate de amândouă țări surori în zilele memorabile din 7 și 9 Oct-1857.

Europa a putut să nu ne încunoștințeze acești dorinți, însă ea nu a putut să nimicească convicțiile noastre și aspirațiile noastre. În această rezervă, puterile garante, cel puțin în majoritate, au subscris Convenția din 7/19 August 1858, cu această rezervă și România au primit-o. Unele din puteri ne-au recunoscut dreptatea și ne-au promis împlinirea marii dorințe: „Unirea Principatelor."

Văzând dar a rămânea conservent cu mine însu-mi și nevoind nici măcar indirect a dezice acea ce odată am zis cu atâta solemnitate, văz dar a mă pune cu totul în deplină cunoștință a mă stege din lista candidaților la Domnie >>.

p. 7-10.

Gh. T. Kirileanu

Idee venită la marele hogeşăt

C. Conachi

Sh. T. Kirileanu: Ideea unirii la marele logofăt C. Conachi, în Convorbiri Literare XLIII, No. 1 pe 1909.

In art. 371 al Regulamentului Organic pentru Ț. Românească și în art. 425 al aceluiaș Regulament pentru Moldova se pomenește de unirea celor două principate. Ideea unirii se mai găsește și în art. 426 al Regulamentului pentru Moldova.

C. Conachi a făcut parte din comisia care trebuia să alcătuiască Reg. Organic, și din Sfatul Administrativ.

«Având prilej a cerceta mai multe hârtii rămase dela Marele Logofăt C. Conachi, am dat și peste o foae răzleață scrisă în întregime, cu multe ștersături și îndreptări, de mâna lui Conachi. Din cuprinsul ei ne încredințăm de partea ce a luat Conachi la alcătuirea întâei convenții vamale între Principate, având tot odată și ideile sale asupra „elementurilor începătoare" ale Unirii Valahilor cu Moldovenii ...».

In scrisoarea lui Conachi către Mitropolitul Veniamin din 13 Ianuarie 1837, găsim următoarele: «Pre lângă aceste mai adaog că ar fi o mare greșală politicească de a se lua altă marșă spre luminare aice în Moldova și alta în soția ei Valachia, când tot cuvântul cere a ne strânge și a ne apropie în graiu și pravili pe chiar duhul Reglementului"».

p. 55-59.

Despre «începuturi de o unire mai de aproape între amândouă principatele» în legătură cu Reg. Organic, pomenește și I. C. Filitti = Principatele române de la 1828 la 1834. Ocupația rusească și Regulamentul Organic, București, f. a, (Fund. „Regele Ferdinand I"), p. 171; 200-201.

J. C. Flitti = Corrispondenza cronistoriografica

Ioan C. Filitti: Corespondența consulilor englezi din Principate 1828-1836, București 1916 (Extras din An. Ac. Rom. Seria II. T. XXXVIII. Mem. Secț. Ist).

Unire și principe străin.

„Ideea lansată pentru sfințirea celor antimsești am văzut că a fost foarte văzătoare. Din acest punct de vedere al poziției clasei conducătoare în epoca regulamentară, este interesant raportul pe care Blutte îl adresează lordului Cowley la 29 Ianuarie 1830. Consulul trimite ambasadorului o revistoare - din nenorocire nepublicată a lui Mihail Sturdza către lordul Heytesbury pe care-l cunoscuse în treacăt prin Iași în 1828. Blutte numește pe Sturdza „cel mai bogat, mai influent și unul din cei mai luminați boieri ai Moldovei și Țării-Românești!" Sfatul că în comitetul de opt [La 17 Iunie 1829 Veltchim a alcătuit un comitet de cât 4 membri de fiecare Principat. Comitetul trebui să alcătuiască un proiect de Reg. Organic. Vezi asupra acestei chestiuni, pregătirea lucrării, p. 26-27], Sturdza pusese la cale trimiterea unui memoriu tocmai spre a-i cere consimțământul la unirea Principatelor sub un principe ereditar dintr'o familie domnitoare europeană, cu condiție ca limba română să rămâie l. oficială a statului și ca străinii să poată fi primiți în slujbe publice. Principele ar fi urmat să aibă reședința alternativ la Iași și București. Memoriul, se știe, ar fi expunând toate neajunsurile sistemului electiv. Speranța boierilor - spune Sturdza lui Blutte - este că aceleași puteri cari s'au interesat de soarta Greciei, vor consimți să fie garante și pentru siguranța și neatârnarea Principatelor cari altfel ar fi amenințate de anexare la Rusia. Boierii mai cred că Principatele ar fi o garanție pentru integritatea Turciei, constituind - după expunerea lui Blutte - un bulevard împotriva încercărilor cotropitoare ale Rusiei, și că s'ar putea ajunge chiar la o confederație cu Sârbia. Din raportul consulului reiese că Sturdza în revistoare către Heytesbury mai vorbea și de foloasele ce ar putea decurge pentru Marea Britanie din relații comerciale mai strânse cu Principatele dunărene. Însfârșit, pentru cazul când aceste dorințe n'ar putea fi împlinite, Sturdza cerea lui Blutte să-i sprijinească pe lângă guvernul englez candidatura la tronul Moldovei. Revistoarea lui Sturdza a fost trimisă la 1 Maiu 1830 de Lordul Heytesbury consulului Hardeen cu observație că ideea cuprinde pe boierul moldovean pe care nu l-a văzut decât o singură dată la Iași când i-a fost recomandat ca „un om inteligent." Heytesbury adaogă: „I'am observat mimic de seamă în el, afară de spiritul de intrigă pe care-l împărtășește cu toți compatrioții săi" >>.

p. 32-33.

La nota 2 dela pag. 32, Filitti spune: << Boier-le-Comte în rap. său dela 17 Mai 1834 (Doc. Renaște. IX, 447) atribue propunerea lui Iordache Catargi. Propunerea ar fi căzut pentrucă boierul moldovean ar fi făcut rezerva ca domnul să nu fie din familiile domnitoare ale uneia din cele trei împărății limitrofe >>.

M. Kogălniceanu = Cuvânt pentru deschiderea cursului. — — —

Unire

M. Kogălniceanu: Cuvînt pentru deschiderea cursului de Istorie Națională în Academia Mihăileană rostit în 24 Noemvrie 1843, București 1909 (Biblioteca Românească Enciclopedică „Minerva" No. 52).

Pentru unire.

„Până astăzi, Domnilor mei, nu știam ce am să vă înfățișez. Sprijinul cel mai temeinic ce aș fi putut ajunge la țărul dorit, îl aștept de la înțelegerea D-voastră, și de la voința voastră înțelepte, că prin prelecțiile mele voi putea deștepta în D-voastră un dor de unire mai de aproape între toate semințiile neamului românesc, și un interes mai viu pentru națiă și patrie".

p. 43.

N. Iorga = Secretarea

Politici Externe

N. Iorga = Desvoltarea Politicei Externe a Poporului Românesc, București 1920.

In anul 1913 se pusese chestiunea compensațiilor pe care să le căpătăm noi în ~~Bal~~ Peninsula Balcanică. «... Am susținut părerea – spune Iorga – că avem altceva de urmărit, în altă direcție, pentru care trebue să ni reservăm toate puterile, pentru acel lucru pe care aveam să-l săvârșim la ~~Nord~~ Nord, și că nu e nevoie, – atunci când neapărat aveam de făcut poate mâne lucrul acela de sus, să ni creăm dușmani în jos, cari ar putea fi foarte neplăcuți în momentul când trebuia să dăm adevărata lovitură».

p. 35.

N. Iorga

Desvoltarea ideii unității

N. Iorga: Desvoltarea ideii unității politice a Românilor, București 1915.

Înainte de începutul sec. IX, înainte de pătrunderea Ungurilor în Ardeal, va fi «existat fără îndoială o unitate politică a Românilor, dar cu un caracter general». (p. 4). A existat «o viață politică comună a tuturor Românilor, fără să fi existat un Stat românesc». (p. 4).

«... la noi s'a creat de la început, o conștiință creștină, ortodoxă, atît de puternică, încît i-am consacrat toate silințele noastre: prin ea am mîntuit tot viitorul nostru, dar ea a împiedicat producerea unei conștiințe naționale osebite, pronunțate. Și de aceia legăturile care s'au stabilit între noi, peste hotarele țerilor, au fost înainte de toate legături de acestea ierarhice religioase. Ba între Moldova și Țara-Românească, nici acestea. Așa de puternică era deosebirea între aceste două provincii independente întâiu, autonome pe urmă, ale românismului, încât nici macar ~~...~~ supt raportul religios nu s'a putut alcătui vre-odată o unitate» Metropolii deosebite în cele 2 țări. Nici la sobrare Moldovenii și Muntenii nu conlucrau bucuros. (p. 23-24).

Viața religioasă a Românilor ardeleni s'a confundat cu cea dela noi până la unirea cu Roma și până la stăpânirea Austriecilor în Ardeal cari le-au interzis Românilor ardeleni legăturile cu Metropoliile de dincoace de munți. Legătura aceasta religioasă a ținut din epoca lui Ștefan-cel-Mare, până la începutul sec. al XVIII-lea. «Am trăit deci într'o comunitate religioasă, care a avut drept consecință o comunitate culturală de cel puțin 300 de ani. Și aceasta a produs, în ceia ce privește sentimentul general de unitate românească, cel mai mare efect». (p. 24-26. Nu poate fi vorba de dorința unei unirii politice. (p. 26)

N. Iorga = Desvoltarea ideii unității politice a Românilor. — 2 —

Ideea de unitate un pornește dela despot-Vodă. La acesta este o influență a Renașterii. (p. 27-29). De abia în sec. XVIII găsim această idee, cauzată de domnii fanarioți cari treceau dintr'un principat în altul și cari aduceau cu dânșii «aceeași formă de administrație și aceeași concepție politică». Apoi boerii trecând cu acești domni dintr'un principat în altul, s'a ajuns, cu timpul, să avem «o clasă conducătoare pentru amândouă țările». Ideea de unitate a mai fost prilejită și de ocupațiile rusești din sec. XVIII și XIX. Dar Rușii tindeau să se întindă un numai peste Moldova și Muntenia ci și peste Ardeal, unde ortodoxii se simțeau atrași către Rusia. «Astfel prin acest fapt pentru întâia oară apare, venind dela Ruși, fără nicio participare a noastră, ideia aceasta a unei posibilități de unire politică a Românilor». (p. 29-32). Diferitele proecte rusești de unire la pag. 33-39.

Când s'a redactat Regulamentul Organic, au venit instrucții dela Petersburg pentru «a se introduce în noua Constituție ideia unirii. Boierul moldovean Costin Catargiu fusese însărcinat să dea chiar formula Unirii, pe care atât Chiselev, cât și comisarul special Minciaky, se grăbiră o o „primi". Nu putem atribui propunerii aceluiași Catargiu - al cărui rol era mai ales formal, - de a se alege ca domn comun vre-un prinț care să nu aparție dinastiilor vecine, părăsirea ideii de către Ruși». (p. 43) In adevăr se vorbește de o unire în art. 425 și 426 a Reg. Org. moldovean și a art. 371 a Reg. Org. muntean. (nota 2 p. 43-44). Și boerii vor fi avut un rol în ceeace privește ideea de unire din Regulamentul Org. (p. 45).

Carantinele n'ar fi avut numai un scop sanitar ci și unul de a apropia cele 2 principate (p. 46).

Școala lui Kogălniceanu a contribuit la ~~[illegible]~~ răspândirea ideii de românism. (p. 50-51).

Prin venirea Ardelenilor culți la noi s'a făcut o apropiere între cele 3 principate. «In felul acesta, prin schimbul zilnic de știri și sentimente dintre Bariț, Florian

Avon și Ion Maiorescu, s'a ajuns acolo, ca foaia de la Brașov a celui d'întâiu să fie un organ general românesc, cel d'întâiu cu caracterul politic ss. (p. 53-54).

Frații Hurmuzaki a lansat frăsesca unirii tuturor Românilor din imperiul austriac, în frunte cu un Voevod. (55).

Unirea tuturor Românilor din toate provinciile a fost susținută la Frankfurt de Ioan Maiorescu și deputatul Förster. (p. 56-57 și 58).

N. Iorga: Desvoltarea ideii unității ...

«... În felul acesta, pe trei căi: calea culturală, calea economică și calea politico-socială, a ajuns o generație nouă, din care facem parte noi, aceia cari îmbătrânim acum și din cari, cu sporul minții și cunoștințelor lor, vor fi chemați a face parte tinerii, — la conștiința necesității absolute a îndeplinirii formei politice de viață unitară a poporului românesc».

p. 100.

N. Iorga = Desvoltarea ideii ... —

Discursul lui Gheorghe Panu din 1892 ținut la Iași, relativ la unirea Românilor.

«..... a spus că este o absolută necesitate ca noi să realisăm unitatea politică românească. Poate chiar că discursul acesta al lui Panu la Iași este cea d'întâiu manifestare nediplomatică a „idealului național". De altmintri a și spus-o el la sfârșit că este nediplomatic și că foarte bine fac tinerii cari nu sînt diplomați și prin aceasta își îndeplinesc, scăcer, rostul lor firesc pe lume. În discursul acesta el zicea că nu putem trăi alături cu Ungurii, că fatalitatea trebue să se îndeplinească: să nu mai sfătuim pe cei de dincolo să-i cheme la bara justiției omenești sau dumnezeiești pe apăsători, ci s'o facem noi aceasta înnaintea altui for. România este de altfel un îngust „culoar", în care națiunea se înnăbușă. E o creațiune geografică informă, cu neputință de apărat. Deși nu cetise pe părintele Roth de la Brașov, dar argumentele erau aceleași: trebuie să alcătuim hotarele firești permițând o apărare mai sigură a teritoriului național».

p. 86.

N. Iorga - Desvoltarea ideii ---

Ardelenii au căpătat „conștiința posibilității unei mișcări de unitate națională" în Sardinia

p. 70.

St. Łukasik.

Relațiile lui Mihail Gojkowski —

Stanislaw Łukasik: Relațiunile lui Mihail Gajkowski-Sadyk Pașa cu Românii, în Revista istorică română II, 1932.

Informație din iunie 1847: „Principele Bibescu face o bună impresie, gândind la ereditatea tronului și la unirea amelor ~~Țări~~ Principate și ne iubind pe Muscali".

p. 244.

St. Łukasik : Relațiunile ---

<<În anul 1847 câțiva Români, cu Goleștii în frunte, în înțelegere cu M. Czajkowski, prezintară lui Czartoryski o notă, în care era vorba despre planuri mari, politice și strategice, în vederea unui război pentru redobândirea independenței Poloniei și pentru unirea tuturor Românilor într'un stat >>.

p. 244

St. Łukasik: Relațiunile - -

Czajkowski și Românii în 1848.

In instrucția pe care a dat-o Sadyk lui Butkiewicz care pleca la București se găsesc următoarele:
„... Dacă Moldovenii ar dori unirea cu Valahii acuma ar fi prilejul de a pune cutăia piatră ...».

p. 245.

„Mai târziu Czajkowski pregăti un proiect al confederației româno-ungare pentru înființarea unui stat puternic și aleătui un memoriu asupra principatelor către comitele Zamoyski la Turin, în care cerea deșteptarea în Italia interesului pentru cauza română».

p. 245-246.

St. Łukasik: Relațiunile ...

«Tot așa după proclamarea Regatului, Czajkowski comunică lui Musafir Pașa (L. Czajkowski, fiul lui Sadyk) Vues sur la situation politique en Turquie. "Vivifier par les relations sous main les aspirations roumaines de réunir à leur royaume les trois millions de Roumains qui se trouvent sous la domination Austro-Hongroise en Transylvanie, Bucovine et dans le Banat. Il est possible que le roi Charles comprendra et se prêtera à cette aspiration patriotique, car il est un Hohenzollern, de la race des monarques modèles. Si non, les Stourza, les Ghica et autres la comprendront, car ils la comprennent depuis longtemps"».

p. 258.

Louis Victoria

Tudor Vladimirescu

Emil Vîrtosu = Tudor Vladimirescu. Glose, fapte și documente noi (1821), București 1927.

Tudor către Mitropolitul Dionisie și marele viatier Alexandru Filipescu-Vulpe. 1821, Aprilie 5.

Susnumiții e bine să poarte corespondență cu boerii moldoveni << ca unii ce sântem de un neam, de o lege și supt aceiaș stăpînire și ocrotiți de aceiaș putere. Așa dar, urmează să știm cele ce să fac acolo și să le vestim ceste de aici ca, fiind la un gând și într'un glas Moldova, să putem câștiga deopotrivă dreptățile acestor principaturi, ajutorîndu-ne unii pe alții >>.

p. 103.

Aceeaș scrisoare în: Emil Vîrtosu = Tudor Vladimirescu. Pagini de revoltă, București 1936, p. 56-57.

Vezi și I. C. Filitti = Frământările politice ----, p. 66.

Vezi și Emil Vîrtosu = 1821. Date și fapte noi, București 1932, p. XVI-XVII.

[redacted].

Louise Victoire

1821. Lettre de Lapie

Emil Vîrtosu = 1821. Date și fapte noi, București 1932.

Unul dintre dezideratele emigrației dela Brașov era înlăturarea străinilor și valorificarea elementului românesc.

«Ca o consecință directă și imediată a primului postulat principial, apare necesitatea unirii Românilor într'o singură voință, pentru a ridica patria și a repune neamul în posesia vechilor drepturi. Și pentru a cere aceasta dela cei în drept. Unirea pare tuturor elixirul vital, puntea aruncată de un braț eroic, multiform, peste prăpastia prezentului, spre a ajunge la limanul fericirii de obște. Căci, de acum înainte, mai presus de orice și oricine, trebue pus neamul românesc și bună starea de obște a acestui neam ....».

p. XXVIII.

E. Vîrtosu = 1821. Date -- —

«--- Tudor un nită că numai armonizând și sincronizând mișcarea sa cu cea din Moldova, va putea realiza tot binele dorit. Muntenii, Moldovenii erau doar Români, adică de acelaș neam, cu aceleași nădejdi, superințe, deopotrivă îndreptățiți la o existență omenească și românească. Dar, pe lângă aceasta, mai vioae și mai îndrăzneață politicește, Moldova îi putea sluji de îndreptar politic fără greș, dându-i și sprijinul moral trebuincios, date fiind izolarea și nesiguranța în care se afla, mai ales în ceeace privește relațiile cu Poarta. Conștiința unității românismului sălășluia, așa dar, demult în fundul sufletului acestui simplu comandir de panduri---. Iată-l dar că-i sfătuește și le cere totodată boerilor să intre în corespondență cu boerii moldoveni, ca „fiind la un gând și într'un glas," cu aceștia, să ceară neînfricați „dreptățile" acestor două țări, Muntenia și Moldova. (1) Dar și boerii se gândiseră, cu mult înainte, la aceasta, un însă pentru a cere împreună cu Moldova „dreptățile", ci, ironie a soartei, pentru a chibzui împreună înăbușirea răscoalei lui Tudor! Singur banul Grigorie Brâncoveanu se gândise la un moment dat în sensul vederilor lui Tudor, dar mult înaintea lui».

p. XVI - XVII

Scrisoarea aceasta a lui Brâncoveanu la pag. 59 - 61 No XIII.

1) Vîrtosu Emil = Tudor Vladimirescu, pagini de revoltă, p. 56-57. Scrisoarea din 5 Aprilie 1821; J.C. Filitti = Frământările politice..., p. 66.
Vîrtosu E. = Tudor Vladimirescu. Glose, fapte și documente noi (1821), Buc. 1927, p. 102-103.

E. Vîrtosu = 1821. sate ....

Societatea secretă întemeiată la Brașov «de Nicolae Văcărescu, Grigorie Băleanu și Constantin Cîmpineanu, va avea un deosebit merit în istoria desvoltării culturale a Țarăii Romînești. Boerii mai bătrîni, cu pondere, erau inițiați în secretele politice ale asociației, ale cărei scopuri pare că vizau, între altele, și unirea principatelor».

p. XXV.

Emil Vîrtosu = 1821. Date ....

«1822. Judeanu la unire».

«... Acum Românii au trebuință de unire, mai mult decât altădată! Corabia cea putredă și despre toate părțile găurită a neamului românesc, astăzi, are trebuință de un corăbier iscusit, carele să știe a o purta după bătaia vânturilor, care astăzi de pretutindenea suflă înponcișat! Și aceasta este unirea!.... Unirea este de mare lipsă la rana cea congrenisită a trupului românesc! Unirea să cuvine a fi doftorul său, unirea lecuirea sa, și prin unire va ajunge la cele mai dulci puncturi ale fericirii! Hrănească-să trupul românesc cu dulcele ospățu pre care i-l gătește unirea! Ajungă-i dejghinarea cea amară, care s'au fost încuibat într'ânsul prin intrarea lingușitorilor supt streșinile lor! In scurt, neamul Românilor are trebuință prea mare de această ființă, spre care îl povățuește și firea cu însușirile sale și dogma cu întocmirile sale, adecă de unire!...». p. 198

Filitti, în Frământările politice... p. 112, crede că unul din următorii 3 ar putea fi autorul actului de mai sus: Naum Râmniceanu, Eufrosin Poteca, Paris Momuleanu.

La Vîrtosu = 1821. Date..., întregul doc. ocupă pag. 187-197.

Un rezumat al doc. în Filitti: Câte-va documente politice muntene de la 1822, în Arhivele Olteniei X, 1931, p. 254-255.

[Nu cred că e vorba de unirea Munteniei cu Moldova. E vorba mai degrabă de unirea dintre clasele sociale. 44. Duzincheviei].

Sfârșitul documentului unde e vorba de Țara Românească, vine în sprijinul afirmației mele.

Emil Vîrtosu = 1821. Sate ...

« 1822. Cugetul adevăratului Romîn către fiații săi Romîni, sau păreri carele deaca va fi ale tuturor Românilor de obște, punîndu-se în lucrare, vor fi spre obștesc folos ».

Documentul (al cărui autor Filitti crede că e un rusofil - vezi Frământările politice... p. 118 -) are 7 puncte. Mai în toate e vorba de unire. Mai clar e în punctul V.

Tot folosul neamului se așteaptă dela unire. La unire se poate ajunge prin dragoste și stimă. « Unirea aceasta nu să poate socoti decât o lipire a părteniilor trupului ce este îmbucățit, și atuncea fiescare mădular îș va lua iar locul ei, și va fi întrebuințătoare, lucrând bărbătește și capul și mâna și piciorul, spre întemeierea neamului ... ».

Punctul VI « .... Când neamul românesc unit să va afla tot întru o glăsuire, și pronia înaltă le va dărui lor cea mai bună oblăduire a pământului, și puterile, ce din prejurul lor să nevoesc pentru al lor bine, vor înțelege glasul lor și cât mai în grabă vor săvârși, prin cea mai bună oblăduire, a lor temeinică fericire ... ». p. 201. Tot documentul p. 197-202.

Rezumat al doc. în Filitti: Frământările politice... p. 117-118 și în Acelaș: Câte-va documente politice ... p. 255-256.

[Remarc următoarele: sunt documente din care rezultă clar că prin « Romîni » și « Neam românesc » se înțelege « Muntean » și « Muntenia ». Cuvântul de „unire" din acest doc. ce valoare are?]

94. Guzuchini.

Actes de l'Assemblée ad-hoc — Brussels

Unire, principiis ...

Acte de l'Assemblée ad-hoc et annexes explicatifs de quatre points. 9/12 Octobre, 1857, Bucarest 1858.

Unirea

«—— Le monde entier sait aujourd'hui que les efforts incessants des habitants des deux Principautés ont eu pour but de regagner leur unité nationale; qu'ils ont été, qu'ils sont un seul peuple, homogène, identique. ——— ; que tout réclame que les petites différences mêmes qui existent entre eux réclament leur union, tandis qu'il n'y a pas un intérêt légitime, pas une raison sérieuse qui la combatte. Qu'unis en un seul état les revenus et la force de l'état augmenteront, tandis que les dépenses diminueront! que pour l'union ils seront en état de défendre leur sol, de développer leurs ressources morales et matérielles, de satisfaire tous leurs vœux légitimes, de donner l'essor au génie Roumain, et d'acquérir de la sorte cette paix des âmes, sans laquelle ils ne pourront jamais être et que les intérêts de l'Europe et les intérêts de leur conservation exigent qu'ils soient»

Unirea este «avantajoasă și necesară» și un pericol pentru viitor. Săn mai făcut sforțări pentru unirea principatelor. «Plusieurs princes de la Moldavie et de la Roumanie, Mircea I, étaient grand, Michel le Brave ont réuni à réaliser pour un temps très court la grande pensée nationale ——». În Rusia a zinștit necesitatea unirii; «les réglements organiques de 1830, approuvés par la S. Porte, ——— consacrent chacun un article à la démonstration de la nécessité d'unir les Principautés ——. În 1831, le désir de l'union était prédominant dans les Principautés, ainsi que le prouve la lettre de M. Bois-le-Comte, publiée par le Moniteur français du 18 septembre de l'année dernière. Au temps de la dernière guerre, un mémorandum du cabinet français, présenté aux conférences de Vienne, constate que l'union des Principautés Moldo-Roumaines est une nécessité et demande sa réalisation; enfin, au Congrès de Paris, la France, l'Angleterre, la Russie, la Prusse, la Sardaigne veulent l'union de ces Principautés —». În une societăți Austriei, Principatele au fost cumnetate, și ele s'au pronunțat pentru unire.

Principe străin.

Eventitatea tronului prezintă «garanțiile stabilității, a prosperității și a forței».

«Pour que le prince régnant puisse prévenir les jalousies et les rivalités que ferait naître nécessairement au sein de la Roumanie un simple citoyen roumain appelé au Trône de notre état; pour qu'il ne soit pas soupçonné d'avoir contracté des engagements antérieurs, d'avoir des préférences pour tel ou tel parti, pour telle ou telle famille ou personne; pour qu'il puisse inspirer une confiance entière à ses sujets en leur donnant toutes les garanties d'impartialité et d'indépendance, garanties d'un souverain

indigène serait incapable d'offrir; pour lui, grâce aux liens de sang, il puisse faciliter l'introduction de la Roumanie dans la grande famille des Etats Européens et mieux lui assurer leur appui; pour qu'il puisse jouir au dedans et au dehors de l'autorité, du prestige qui conviennent à un souverain, et particulièrement à un fondateur de dynastie; pour toutes ces raisons il est nécessaire que le prince régnant de la Roumanie soit élu dans une des familles souveraines de l'Europe; et cette nécessité est supérieure, absolue; car, il faut l'avouer le régime des gouvernants indigènes ~~est tellement~~ compromis en Moldo-Roumanie, ~~[illegible]~~ qu'aujourd'hui un souverain élu parmi les indigènes, fut-il un homme de génie et eût-il les vertus d'un saint, ne pourrait se soutenir longtemps contre l'anarchie et le désir des Roumains d'avoir un souverain appartenant à une dynastie européenne ....>>.

conform capitulaţiilor, România fost până acuşi de unde vrea, un principe, şi nu l-a fost creditar.

<< Les Roumains donc expriment un vœu légitime et légal, un vœu senti de tous et que l'Europe entière accomplira, en demandant à avoir à la tête de l'Etat Roumain un souverain héréditaire élu dans une de familles régnantes en Europe: Et lorsqu'ils ajoutent leur désir que les héritiers du trône né en Roumanie soient élevé dans la religion du pays, ils donnent uniquement par là une preuve de tout le prix qu'ils attachent à ce qu'il y ait une identité de sentiments, de croyance même, entre le peuple Roumain et ses Princes. S'il nous était permis de désigner nous mêmes notre future Prince, les cabinets éviteraient une charge qui peut leur présenter quelques difficultés, — et de plus le nouveau souverain puiserait une force incontestable dans l'appui que lui ferait la Roumanie entière. Les grandes puissances jugeant qu'elles soit plus compétentes pour choisir le Prince qui convient à la Roumanie, nous avons dès à présent la ferme confiance que leur sagesse saura élire dans une des familles souveraines (qui ne puisse inspirer aucune prévention aux roumains et à leurs bienfaiteurs) un prince doué des qualités nécessaires à la fondation d'une dynastie et à l'organisation d'un nouvel état, et nous sommes persuadés ainsi que l'élu du congrès européen sera accueilli par les Roumains avec la confiance et l'amour qu'ils auraient pour leur propre élu >>.

p. 17-23

<<Ce mémorandum a été voté et adopté à l'unanimité moins six voix par l'assemblée ad-hoc de Roumanie, dans sa séance du 6/18 novembre de l'année 1857 >>.

Mitropolitul vistier, președinte.
Vistiernicul Epitrop, vicepreședinte.
C. Catargiu secretar
Ch. Tzigara "
D. Cristian "
C. Assachi "
Lt. Epitrop "

p. 31.

J. A. Vaillant

La Roumanie

J. A. Vaillant = La Roumanie... II, Paris 1844.

Il legătură cu complotul din 1840 spune: «..... les Boïers valaques appellent de leurs vœux un second Vladimirescu, ou la réunion des deux principautés sous la souveraineté de Michel Sturd'a; Moldo-Valaques, Bulgares et Serviens doivent faire cause commune pour résister à toute invasion de leur territoire, et profiter de la conflagration de l'Europe, les uns pour se donner des lois, les autres pour réformer celles qu'ils ont déjà, tous pour s'affranchir du joug de l'étranger dans le cas où il serait attenté à l'intégrité de l'empire ottoman. Toutes ces choses se passent en silence, et pour éclater l'on n'attend que le signal; mais l'ultimatum de M. Thiers leur dit qu'il n'est pas temps encore, et sa démission les perd tous.».

p. 405.

R. V. Bossy

Agenția diplomatică

R. V. Bossy = Agenția diplomatică a Românei în Paris și legăturile politice franco-române sub Cuza-Vodă, București 1931.

<< Spre a-și avea însă spatele asigurate în spre Carpați, Kossuth căuta să i se alăture și voievodul Principatelor române. În acest scop, tot în 1858, Cavour fusese, împreună cu Dimitrie C. Brătianu, bazele unui proiect de acord italo-maghiaro-român, bănuind că, în schimbul acestui ajutor, ar putea dobândi desrobirea fraților de peste munți >>.

p. 45.

R. V. Bossy = Agenția diplomatică - - -

Candidatura ducelui Serge de Leuchtenberg <<nici un document cunoscut până acum nu o confirmă>>.

p. 143.

<< Singurul act ce-l avem relativ la această candidatură este scrisoarea din 15 decembrie 1865 a lui Baligot de Beyne către Bordeaux, prin care-l informează că, într-o convorbire cu baronul de Budberg, ambasadorul Rusiei la Paris, fostul domnitor Barbu Știrbey ar fi propus pe ducele Serge de Leuchtenberg pentru tronul vacant. Budberg ar fi răspuns că chestiunea nu este actuală. Știrbey a sondat și pe Drouyn de Lhuys despre schimbarea de domn, dar ministrul i-a spus că nu este vorba de înlăturarea lui Cuza>>

nota 7 p. 143-144.

R. V. Bossy: Agenția diplomatică ...

Svonul că Vodă Cuza ar avea de gând să cedeze ~~[illegible]~~ tronul unelui de Leuchtenberg, îndepărtă pe Napoleon III de principiile român.

«... C. Negri răspunse lui Sir Henry Bulwer, care-i comunicase opunerea Angliei la această candidatură: „Si les Roumains avaient à passer par les fourches caudines d'un prince étranger, ils feraient mieux de laisser les princes de côté et de choisir tout simplement un bon général français qui leur apprît à se défendre contre ceux qui, sans en avoir le droit, s'ingéreraient dans leurs affaires." ».

p. 144.

R.f. Bossy = Agenția diplomatică - - - -

Șeful de Cabinet al Domnitorului către Agentul diplomatic la Paris.

24 Ianuarie 1863. (Telegramă).

„... Blancs et rouges vont demander la réalisation des vœux des divans d. l. [relativement au] prince étranger.... Le nom du prince Napoléon est ouvertement mêlé dans cette intrigue. Les meneurs se vantent de son concours. Ils ont préparé un mémoire à l. Empereur pour demander le prince ~~Napoléon~~ nommé ou un général français. Hier, le „Roumain" a continué ses renseignements, en disant que le Roumanie doit imiter la Grèce et faire avec les Français [ce que] la Grèce a fait avec les Anglais. Brancovan et Pano ont dit quelque ~~mot~~ part que Place appuie la candidature Napoléon. Cette machination anglaise est communiquée à l. ambassadeur français à Constantinople. Communiquez prudemment au ministre ou mieux d'abord, par Piétri ou le prince polonais, à l. Empereur et tachez de savoir l. impression produite ...".

p. 243.

R. H. Bossy - agenții diplomatici. . . . .

Agentul diplomatic la Sofia către Domnitor. 25 Ianuarie 1863 (Telegramă).

„ La candidatura Louis a causé la surprise du ministre, que j'ai vu aujourd'hui. Si les députés se lassent de cet esprit, l'agent français est autorisé à le leur ôter. Le Gouvernement impérial veut la stabilité dans les Principautés, non l'état de la Grèce. Si l'attitude de Place est continuée, il sera rappelé. . . . ".

p. 243.

R. H. Bossy: Agenția diplomatică ...

Șeful de Cabinet al Domnitorului către Agentul diplomatic la Paris.

25 Ianuarie 1863 (Telegramă).

« Démentez catégoriquement immédiatement auprès du ministère, puis dans les journaux, le télégramme venu de Paris, par l'Autriche, annonçant que le Prince est disposé à abdiquer en faveur de Leuchtenberg. Après communication à l'ambassadeur français sur la situation, l'agent à Constantinople nous dit: „tranchez dans le vif"... ».

A. Baligot de Beyne.

p. 244.

R. H. Bossy = Agenția Diplomatică. . .

Agentul Diplomatic la Paris către Domnitor. 9 Februarie 1863.

„. — . Je pus constater ainsi toute la surprise que M. Drouyn de L'huys éprouvait en apprenant qu'un travail occulte s'opérait à Bucarest entre quelques uns de nos députés et le consul britannique, travail ayant pour but la confection d'un mémoire destiné à l'Empereur et contenant la demande du prince Napoleon ou d'un général français pour nouveau Juter de nos provinces! Le ministre ne témoigna pas moins d'étonnement en m'entendant intimer, d'après la même dépêche, que M. Place secondait à Yassy, le mouvement si singulier commencé à Bucarest ....".

p. 248.

R. H. Bossy = Agenția diplomatică - - - -

Agentul diplomatic la Paris către șeful de Cabinet al Domnitorului.

10 Februarie 1863.

« ... Quelqu'un est venu me lire une longue correspondance de Bucarest, d'après laquelle M. Tillos aurait encouragé les manoeuvres relatives à la prétendue candidature du prince Napoléon. Je n'en crois rien. Cependant l'auteur de la ~~lettre~~, un député, affirme que M. Tillos l'aurait entretenu dans ces sens ... »

p. 250.

R.U.Bonz = Agenția diplomatica. . —

Șeful de Cabinet al Domnitorului către Agentul Diplomatic

la Paris. 30 August, 1863.

Cuza întâmpina mari dificultăți în legătură cu organizarea internă a Principatelor. Din această cauză era hotărât să abdice. Candidatura unui principe rus este numai „c'est une rêverie anglaise". În privința persoanei care ar putea să-l succeadă pe tronul Principatelor, Cuza spune: „Ți-je me retire, lui a dit t.a.f., (lui Tillos) je veux laisser la place à quelqu'un qui donne à mon pays la place qui lui revient. Je ne veux pas que la Roumanie mendie un prince comme la Grèce a mendié un roi: Je demanderai à l'Empereur Napoléon un général français..." ".

p. 285.

Paul Bottillard

Les Poissons

Paul Bataillard = Les Principautés...

« ... Une monarchie donc. Mais il est bien peu de boyards prêts à accepter l'un d'entre eux pour prince héréditaire et limitrophe. Tout bien considéré, sa situation ne serait guère tenable, à moins, peut-être, qu'il ne tût son origine à une élection vraiment universelle, pratiquée dans les conditions que nous avons déjà mentionnés plus haut. Hors de là, son autorité serait compromise et son temps dépensé dans les luttes personnelles de chaque jour. Il ne reste donc plus qu'une seule alternative: un prince étranger, un prince appartenant de près ou de loin à quelqu'une des familles régnantes de l'Europe, choisi ou reconnu par toutes les puissances, et placé par là, en même temps que par sa seule qualité d'étranger, et, s'il se pouvait, par ses qualités personnelles, au-dessus ou en dehors des rivalités des boyards. Mais ici plusieurs exclusions sont nécessaires. Il est clair que toutes les nations, que leurs prétentions ou leur seul voisinage désignent comme intéressées à se créer dans les Principautés des influences exclusives, doivent être mises hors de concours; évidemment le prince héréditaire ne peut être ni turc ou grec, ni russe, ni autrichien, nous ajoutons ni même allemand, car tout allemand deviendrait bientôt l'instrument de l'Autriche. Sans ces exclusions, tout serait perdu. Puisqu'il faut aboutir à cette nécessité regrettable, mais bien certaine, d'un prince héréditaire étranger, remarquons tout de suite que l'union des deux Principautés en un seul État devient par là d'autant plus urgente, et, pour ainsi dire, inévitable; et que en même temps la question de l'investiture et de l'hommage se trouve presque certainement tranchée. Il est évident, en effet, qu'on ne peut avoir la pensée de mettre là deux princes étrangers, côte à côte en quelque sorte dans deux moitiés d'État. Il est évident aussi que l'hommage est réduit à rien, et probablement supprimé tout à fait, en raison de l'hérédité. Un dernier mot, un dernier vœu, en terminant cette échappée rapide sur la question du prince: l'homme qui sera chargé de régner le premier sur la Moldo-Valachie aura une grande mission à remplir, la régénération d'un peuple! Il est bien souhaitable qu'il y apporte de grandes qualités personnelles. Dans tous les cas et quel qu'il soit, celui qui viendra, sous la garantie de l'Europe

prendre possession du nouvel État uni et affranchi, est sûr d'un bon accueil: qu'il compte sur cet accueil, qu'il s'entoure le moins possible de troupes étrangères; que tout ce qui peut rappeler de près ou de loin les hontes de l'invasion soit écarté: c'est assez qu'il ait été étranger lui-même; en franchissant le seuil du nouvel État, il doit cesser de l'être ... 77

V. 63-64.

Paul Bataillard = Les Principautés de Moldavie et de Valachie devant le le congrès, Paris 1856. -

« ... Quand on parle de l'union en général des deux Principautés, comme lorsque l'on considère la Moldo-Valachie au point de vue de la force de résistance qu'elle peut offrir, il est impossible de ne pas songer à la Bessarabie (nous ne voulons pas faire mention de la Bukovine). En effet, il y a là un territoire et des habitants, également roumains, qui, enlevés sans aucun droit à la Moldavie, doivent lui revenir et apporter un élément de plus dans l'union; et il y a là, en outre, une frontière naturelle, doublement fortifiée par la nature et par l'art, qui doit contribuer puissamment à mettre la Moldo-Valachie à l'abri des attentats de la Russie: cette frontière, c'est le Dniester, un des plus grands fleuves de l'Europe, qui ne dépendamment de l'obstacle important, qu'il constitue par lui-même, est garni sur la rive roumaine de forteresses considérables, élevées de longue date, Akerman, Bender, Chotym etc. Depuis le temps anciens jusqu'à 1812, cette frontière si forte a été celle de la Moldavie du côté de la Russie; il est incontestable et incontesté que tout le territoire purement roumain qui se trouve au midi de ce fleuve, et qui forme la Bessarabie, a été injustement acquis par la Russie, que la Port n'avait aucun droit de le céder, et que le czar n'avait aucun titre pour s'en emparer. C'est ce que confirme expressément la circulaire déjà citée de M. Walewski. Un des premiers effets de la guerre entreprise par annuler les empiètements de la Russie en Orient, devait donc être de rendre aux Principautés cette province, égale en étendue à la Moldavie actuelle... »

p. 48-49.

Acte ou document relatif
à l'Hist. ecc. Rom.

Acte și documente relative la Ist. ren. Rom. III,
București 1889.

Pélissier candidat la tronul principatelor.

Intr'un memoriu relativ la reorganizarea provinciilor dunărene din 1856, găsim: „Toți cei ce vor să trăiască în bună înțelegere cu Rusia, toți cei ce doresc ca Austria să nu mai aibă nici o influență în Principate, toți cei ce vor ca Principatele să fie independente, toți aceștia trebuie să dorească ca Principatele să fie unite sub un principe străin, care să nu aibă nici o legătură de familie cu nici una din puterile garante, care să nu aibă nici o pretenție la succesiunea vreunui tron, care să nu aibă nici o ambițiune personală, care să nu fie decât un principe român. Acest principe nu poate fi găsit decât în persoana unui francez, care să fie ales de Adunarea ad-hoc a Principatelor, cu consimțământul Franței, Rusiei, Austriei, Prusiei, Sardiniei și Turciei. Acest principe francez va fi un om de spadă, care să fie în stare a face să se respecte în Principate ordinea și legile, care să fie în stare a face să se respecte tratatele, care să fie în stare a face să se respecte drepturile tuturor puterilor garante

Gh. I. Brătianu

Politica externă a lui Cuza Vodă.

Theodor D. Brătianu = Politica externă a lui Cuza Vodă și desvoltarea ideii de unitate națională, în Revista istorică română II, 1932. —

«Dar mai ales, istoricii care au cercetat documentele epocii lui Cuza Vodă au găsit în aceste acte, pe lângă preocupările covârșitoare ale chestiunilor de interes imediat: recunoașterea Unirii sau reorganizarea averilor mănăstirești, toate elementele unei politici prudente dar hotărâte pentru pregătirea temeinică a unității mai depărtate a tuturor Românilor. Pe baza precisă a acestor numeroase mărturii, se poate lămuri astăzi o întrebare ce a rămas prea multă vreme deschisă și se poate afirma cu hotărâre că Domnitorul dela 1859 n'a fost numai alesul unei fericite întâmplări, dar că l-a călăuzit într'adevăr o idee politică superioară, și că a dat vremii sale cârmuiri un țel mai înalt, văzând, dincolo de frontierile fără rezonanță și de luptele aprige ale timpului său, un ideal mai depărtat al neamului întreg».

«Ideea însăși a acestei Unirii se înfăișa de sigur mai de mult, dar ea pășise tuturor românilor cu judecată și cu răspundere cea mai imposibilă nebuniei. Aceste „idealuri și fantasii amăgitoare"; cum se rostise Vornicul Bibescu în convorbirea sa cu Theodor Balș, reținuseră totuși îndeajuns atențiunea reprezentanților monarhiei austriace pentru a determina pe baronul de Prokesch-Osten, „internuntiul" Austriei la Constantinopol, să scrie încă dela 1857, pomenindu de o eventuală unire, sub un singur sceptru, a Moldovei și a Valahiei: „Supră o astfel de încercare ostilă puterilor românești, cum s'ar putea închipui ca ele să se opreacă acolo? Sau aceasta nu ne în ființa omenească! Românii ar găsi atunci suzeranitatea Porții o rușine și o nedreptate. Ar găsi țara lor prea mică, ar voi un stat independent, cuprinzând Bucovina, partea românească a Transilvaniei, Banatul și poate o grămadă în Balcani. Frumoasă ispravă pentru Austria! Frumos exemplu pentru Serbia! Frumos prilej pentru Rusia, la apusul căreia această țară ar revenge pentru a-și atinge scopul. Nu, nu cred că s'ar putea reveni la o idee respinsă la conferințele din Viena, și care ar amenința Austria până în măduva oaselor". Pagină desigur citată și viziune într'adevăr profetică, în care ambasadorul austriac cuprinsese cu groază toate etapele desvoltării noastre viitoare. Această idee a unirii într'un singur stat a tuturor ținuturilor locuite de Români nu era poate străină unui tânărului Alexandru Cuza, în timpul exilului din 1848; se zice că ar fi asistat atunci cu un alt tovarăș de pribegie, Vasile Alecsandri, la adunarea de pe câmpia Libertății dela Blaj».

«De sigur, aceste evenimente nu erau uitate în momentul în care Statele Unite ale Americei de Nord ale Statelor Unite a sunat,

dar cu respect ani mai târziu, pe Liviu Bodnăriu... la fel. Sau cearcă să știe mai puțin, e vă întreaga problemă a elementului românesc de dincolo de Carpați și a deschis pe planul diplomatic european chiar din inițiile lumii ale Uniri Principatelor. --> amenință relațiile dintre Franța, Piemont și Austria.

p. 116-117.

Gh. I. Brătianu - Politica externă a lui Cuza - ....

In convenţiunea din 29 Martie 1859, păstrată între hârtiile lui Victor Place şi în legătură cu tratativele duse de Klapka la noi, este „o singură clausă de ordin politic: în schimbul sprijinului pe care guvernul moldo-valah îl acordă agenţilor ungari pentru ofensiva în Ardeal, aceştia îi făgăduesc sprijinul lor pentru recucerirea Bucovinei".

p. 119.

Gh. I. Brătianu = Politica externă a lui Cuza....

Ion C. Brătianu și Românii transilvăneni.

[Din memoriile lui Kossuth].

«« Nu cred în liberalismul și în moderațiunea Ungurilor. Este o mască pentru a înșela pe împărat. Știu că sunt mai exclusiviști ca niciodată și n'am încredere în Unguri. Dar chiar dacă ar fi altfel, nu ne-am putea niciodată înțelege cu Maghiarii în privința Transilvaniei, pe care cu nici un preț n'o putem ceda Ungariei. Românii de dincolo de carpați vor să se unească cu noi; noi le-am făgăduit să-i ajutăm. A-i ceda Ungariei ar însemna o trădare. Dreptul istoric, invocat de Unguri, este ridicol." Călătoria în Ardeal a lui Ion Brătianu, în anii 1850-51, nu a rămas deci fără urmări »».

p. 121.

Gheorghe I. Brătianu: Politica externă a lui Cuza---

Asupra tratativelor dintre Români și Unguri: Raportul agentului unguro dela Belgrad, Ludvigh: << „.... Sunt dușmani ai țării noastre.... [e vorba de Români]. Fidelitate, alianță sunt pentru ei cuvinte fără înțeles. Ceeace e mai rău e că sunt pentru ei un fel de masă. Nu mă părăsești bănuiala că planul ce fusese conceput de-a pătrunde în Transilvania, ascunde intrigi daco-române, pentru a anexa Transilvania României." Conștiința unității naționale la Românii era vie.

p. 121.

Gheorghe I. Brătianu = Politica externă a lui Cuza ---

Papiu Ilarian usa lui Cuza în 1860 să fie „executorul fericit al planurilor celui mai mare domn și Român [Mihai Viteazul], ce a avut vreodată sfera lui Traian".

p. 122.

Gheorghe I. Brătianu: Politica externă a lui Cuza.....

La 11 noembrie 1863 Cuza adresa lui Napoleon o scrisoare prin V. Alecsandri: Punea la dispoziția împăratului România în caz de război. Răspunsul împăratului a fost plin de reticențe.

<< Cuza vodă înțelese. De altfel scopul lui nu era atât de-a culege alături de aomatele Imparatului francez laurii unei glorii militare, cât de-a juca rolul Sardiniei în războiul Crimeii și de a folosi împrejurarea unui nou conflict european pentru a desăvârși unirea provinciilor locuite de Români; de asemenea trebuia să știe până unde se puteau continua tratativele cu revoluționarii poloni, fără a compromite situația României. Răspunsul evaziv al lui Napoleon al III-lea îi arătă că aceste planuri erau premature și îi impunea o frână.... >>

p. 133.

Gheorghe I. Brătianu: Politica externă a lui Cuza —

<< Se poate spune într'adevăr că ori unde ne îndreptăm privirile, ori unde urmărim năzuințele legitime ale statului românesc, ori unde căutăm originele unei politici conștiente, care să răspundă dorințelor noastre firești de independență și de unitate — aflăm pretutindeni la temelie numele Domnitorului întâii Unirii >> -

p. 142.

Gheorghe I. Brătianu: Politica externă a lui Cuza — —

«---deaceea relațiile amicale cu guvernul din Paris pot fi considerate ca pârghia principală de susținere a întregii sale [a lui Cuza] acțiuni diplomatice. Aceste legături ne lămuresc de altfel și concepția sa atât de îndrăzneață, a revendicărilor iredentiste de unitate națională, împotriva Austriei, a Rusiei, sau a aspirațiunilor de independență care urmăreau înlăturarea suzeranității turcești».

p. 143-144.

Gheorghe I. Brătianu: Politica externă a lui Cuza ..

«Din cercetările recente, se desprind un deosebire două trăsături caracteristice ale viguroasei sale personalități: conștiința vie a unității neamului românesc și un sentiment de demnitate și de mândrie pe care nici unul din stăpânitorii noștri nu-l arătase încă.....».

p. 148.

P. P. Panaitescu

Planurile lui Ioan Cupinteanu —

P. P. Panaitescu: Planurile lui Ioan Câmpineanu pentru unitatea națională a Românilor. Legăturile lui cu emigrația polonă, în Anuarul Inst. de Ist. Națională III 1924-1925, Cluj 1926.

În cursul tratativelor dintre Radu Golescu și Adam Czartoryski în 1837 la Paris, principele polon, spre a se informa asupra Munteniei, trimise în Oct. 1838 pe colonel Worowicz (Carol Worwicz). p. 66-67.

Iată raportul lui Worowicz: Bucur. 10 Dec. 1838. «.... L'idée de la réunion de toutes les populations valaques sous un même sceptre occupe toutes les têtes. Cette idée est puissamment entretenue par les Valaques de Transilvanie qui viennent ici pour s'utiliser et faire valoir leurs industries.... » p. 95.

«... Malgré que l'idée de la réunion de toutes les populations valaques sous un même gouvernement s'annonce en Valachie comme dominante pourtant je crois devoir signaler l'absence totale de relations suivies entre la Valachie et la Moldavie et ce qui surprend d'avantage encore, c'est qu'il y a bien plus de rapports politiques avec la Transylvanie qu'entre les deux principautés.... » p. 96.

Panaitescu rezumă acest doc. în pagina 68-71.

P.P. Panaitescu = Planurile - - -

Félix Colson și ideea de mutate națională.

Colson singur își supravalorifică rolul: «Așa dar rolul său trebue redus la proporții mai modeste și același lucru trebue să spunem despre ideile sale: planurile despre viitorul Românilor nu sânt cu getarea proprie ci ecoul preocupărilor opiniei publice românești...».

p. 71

In orice caz și Colson era pentru unire, ba pomenea chiar de Ardeal și Basarabia. El reproducea «ideile pe care le auzea în cercul lui Câmpineanu».

p. 72.

P. P. Panaitescu = Planurile.....

Câmpineanu și ideea de unire.

«Tot idealul național românesc înfăptuit în zilele noastre se găsea deplin închegat în mintea îndrăzneață a acestui boer muntean dela 1838. Figura lui apare foarte mare, mult mai impozantă de cât ne-o închipuiam până acum, e un precursor în fața căruia pălesc ~~[illegible]~~ nițel figurile oamenilor dela 1848».

p. 74.

P. P. Panaitescu : Planurile.

Poate în urma neînțelegerilor dintre patrioții muntenii în ceea ce privește persoana viitorului domn – Câmpineanu n'a putut căpăta adeziunea tuturor în ceea ce privește persoana lui – s'a propus unirea principatelor în frunte cu Mihai Sturza. Acesta a primit într'un fel, după discuțiile cu Felix Colson și consulul francez Huber, dar a refuzat «să meargă mai departe decât unirea principatelor și înlăturarea influenței rusești în ele, căci nu credea posibilă nici oportună ridicarea chestiei Ardealului și a Basarabiei, precum și aliația cu Polonii pe care o respinge cu toate insistențele reprezentanților englezi...».

p. 78-79.

M. Sturza era pentru înlăturarea lui Alex. Ghica și-l prefera ca domn pe Câmpineanu. Postelnicul Nicolae Șuțu a fost trimis la Buc. spre a trata cu Câmpineanu. Despre aceste tratative n'avem informații. «În orice caz ceea ce știm sigur e că față de propunerile lui... Sturza, Câmpineanu își menținu întreg marele său program, refuză să renunțe la acțiunea pentru Ardeal și Basarabia și la cooperarea cu Polonia. El continua tratativele cu principele Czartoryski, corespondența era mijlocită de Nicolae Crețulescu, care se afla atunci la Paris. Situația era deci aceasta și lucrul se va vedea din acțiunea următoare a lui Câmpineanu: șeful partidului național va trata la Constantinopol pentru unirea principatelor sub Mihai Sturza, el își rezervă însă acțiunea în Apus pentru marele plan al unității naționale și alianța cu Polonia».

p. 79-80.

La 20 Febr. 1839 a plecat Câmpineanu cu Colson la Constantinopol.

p. 80.

G. P. Panaitescu = Planurile ....

Declarația de principii a partidului național.

Membrii

București 1 Noembrie 1838.

Sunt pentru «rendre une patrie libre et independente à tous les membres épars de notre nation ...». Dorese ca și Moldovenii să se asocieze la planurile lor, să se unească sub acelaș ~~...~~ conducător.

Declarația dela punctul 3e următoarea: «... Nous reconnaissons toutefois qu'avec un territoire morcellé et partagé il serait impossible aux Valaques de résister par eux mêmes aux puissants empires qui les entourent. Nous insistons sur la nécessité d'amener la fusion des toutes les populations valaques et leur réunion sous un même sceptre ...».

p. 87-88.

In articolul 4 se spune că declarația urma să fie adusă la cunoștința Românilor mai insemnați «de tous les pays», dar mai cu seamă a acelor din Moldova.

p. 89.

Panaitescu comentează documentul la p. 76.

O dată cu acest act s'ar fi de către Colson și Câmpineanu o constituție.

p. 76-77.

Această declarație cu lipsuri și schimbări în Hurmuzaki

XVII p. 727-728.

P. P. Panaitescu : Planurile - - -

Scrisoare a lui Câmpineanu către principele Adam Czartoryski, Buc. 1. XII. 1838.

S'a bucurat când Woronicz, din partea principelui, i-a prezentat « les bases du traité dans lequel nos concitoyens et mes frères Valaques figuraient comme ne faisant plus qu'un même peuple libre et indépendant ---- »

p. 89.

[Evident că e vorba de unirea, macar a principatelor. Câmpineanu un e clar însă. Mereu vorbește de « la Valachie »; sau: « Avec les ouvertures qui nous ont été faites au nom de Votre Altésse Sérénissime, avec la probabilité de voir entrer dès aujourd'hui la Valachie comme puissance ... dans la coalition qui se prépare contre les Russes --- ». Yh. Suzinski].

Panaitescu comentează la pag. 73 - această scrisoare. Ju mod greșit însă și atribue lui Câmpineanu ceea ce, de fapt, ~~[illegible]~~ pornea dela Czartoryski. Dovadă fraza subliniată. Dovedesc aceasta în = Documente din arhivele polone relative la Ist. Românilor, p. 5, și nota 3 ibid.

Despre unire, pomenește Câmpineanu și în scrisoarea din 10 Dec. 1838, adresată lui Czartoryski: « ..... Ne faut-il pas l'ombre du trône d'un Voévode pour réussir à rallier les Valaques de tous pays? ». p. 91.

Comentarea scrisorii la pag. 73.

P. P. Ponaitescu.

Curs Vrolă. —

P. G. Panaitescu = Cuza Vodă și unitatea națională a Românilor, în Arhiva pentru știința și reforma socială VIII Nr. 1-3 pe 1929. –

«... Cuza iese din mediul naționaliștilor moldoveni dela 1848, cari reprezintă cu totul altceva decât cei din Muntenia (radicali și occidentali), patrioți tradiționaliști și liberali moderați. Teoreticianul lor este M. Kogălniceanu. În al doilea rând Cuza este în politica internă și externă imitatorul lui Napoleu III-lea (dictatură cezariană bazată pe reforme populare, politica naționalităților). Aceste două influențe trebuian să ducă pe Cuza spre o politică prudentă, dar hotărîtă, pentru formarea unității complete a Românilor, o politică de pregătire în acest sens.... ».

p. 559.

P. P. Panaitescu: Cuza Vodă ...

In două rânduri s'a ivit prilejul unirii Românilor: în timpul războiului din Italia (1859) și în timpul revoluției polone (1863). Italienii s'au gândit la desmembrarea Austriei. «Pentru aceasta ar fi avut nevoie de concursul unor forțe în Orient și se adresară firești Principatelor-Unite, făcând să licărească în ochii Românilor marile speranțe ale unității. Lucrul reiese lămurit din scrisoarea lui Cuza Vodă către generalul Durando, agentul Piemontului la Constantinopol (Iași 2 Mai 1859) ... Scrisoarea e caracteristică în mai multe privințe. Cuza apare ca reprezentantul aspirațiilor tuturor Românilor, declară că va lupta pentru libertatea lor, că nu va lăsa să treacă ocaziile ce s'ar prezenta, dar e plin de rezerve și de prudență...».

p. 560

Pentru scrisoarea din 2 Mai și Sheorghe I. Brătianu: Politica externă a lui Cuza ---. p. 119.

P. P. Panaitescu = Cuza Vodă ---

«Convenția secretă dintre Cuza și generalul ungur Klapka, reprezentantul lui Kossuth, pare să se fi făcut prin intermediul Piemontului. Convenția încheiată în Mai 1859 prevedea pentru România anexarea Bucovinei și autonomia națională a Românilor din Ungaria liberă și despărțită de Austria. O acțiune a României împotriva Austriei ar fi însemnat deci o alianță cu Ungurii. Cuza admise această eventualitate, încheie convenția cu Klapka și concentrează trupele sale la Ploești». Cuza trebuia însă să ceară și părerea lui Napoleon. In acest scop trimise la Paris pe V. Alecsandri. Când acesta îi vorbi împăratului de un regat care ar fi cuprins și Banatul, Transilvania, Bucovina și Basarabia, nu căpătă nici un răspuns.

p. 561.

P. P. Panaitescu = Cuza Vodă...

«Răsboiul din Italia nu adusese Românici îndeplinirea speranțelor sale. Inschimb Italienii izbutiră să-și completeze unitatea... Victor Emanuel II... la 17 ~~Mai~~ Martie 1861 fu proclamat rege al Italiei. Cuza Vodă îi trimise o scrisoare de felicitare, în care se văd clar speranțele lui: „Les Italiens, qui sont nos aînés, ont atteint le but avant nous et loin de leur porter envie, nous saluons au contraire leur succès comme un gage d'espérance pour notre avenir».

p. 562.

P. P. Panaitescu = Cuza Vodă...

Atitudinea lui Wladislaw Gartonyski (fiul lui Adam) față de unirea Rom.

Scrisoarea lui Ioan Alecsandri câtu Cuza, 24 Sept. 1863.

Gartonyski umețumește pentru felul cum au fost tratați Polonii după dezarmare. « Principele polon speră într'o eventuală colaborare armată polono-română împotriva Rusiei. România ar deveni baza de operații pentru liberarea Poloniei, în locul Suediei, care ezita să joace acest rol. „... et par cela même de se substituer à cette puissance dans la participation aux avantages qui résulteraient d'une campagne heureuse contre la Russie. Réglés par l'application des principes mêmes invoqués par les Polonais à l'appui de leur nationalité, ces avantages marqueraient pour les Principautés-Unies un accroissement de tout le territoire roumain conquis sur la Russie, aussi bien que de celui qui, dans un temps quelconque reviendrait au futur royaume de Pologne par la restitution de la province de Gallicie". Partea din urmă privește Bucovina, considerată ca legată de Galiția și care ar reveni României în cazul alipirii acestei provincii la Polonia. Aplicarea principiului naționalităților față de Rusia însemna pe de altă parte liberarea Basarabiei întregi.... » Nu cunoaștem răspunsul lui Cuza la aceste propuneri.

p. 564-565.

Vezi și Gh. I. Brătianu = Politica externă a lui Cuza... p. 131.
R. V. Bossy = Agenția diplomatică a României în Paris și legăturile politice franco-române sub Cuza-Vodă, Buc. 1931, p. 67 și Nr. CXXXIX p. 291-293.

P. P. Panaitescu : Cuza Vodă ---

La 28 Maiu 1863, generalul Türr, aghiotantul regelui Victor Emanuel a fost primit în audiență de Cuza. Se propunea atacarea Austriei. Rolul nostru s'ar fi redus la înarmarea unui corp de 1000 oameni pe teritoriul Principatelor. « Je ne conteste pas – spunea Türr – la nationalité des Roumains de la Transylvanie et je n'offrirai pas, comme l'a fait le Général Klapka, la Bukovine à Votre Altesse. Laissons à l'avenir la solution de ces questions ». Intre altele Cuza a răspuns: « ... je ne voudrais pas concourir à relever la Hongrie avant de savoir pertinemment que les Magyars se sont enfin mis d'accord avec les Roumains d'au delà des Karpathes --- ».

p. 565-566.

P. P. Panaitescu = Cuza Vodă --

"Politica lui Cuza Vodă, așa cum începem s'o cunoaștem acum mai bine din actele arhivelor sale, a fost o politică națională, care cuprindea ca scop ultim unitatea completă a Românilor. Această latură a acțiunii lui nu poate fi taxată de romantism, prudență și rezervă, căutarea unei baze solide, reiès clar din coresp. diplomatice analizate mai sus. Ceeace este important e însă că în mijlocul frământărilor interne și externe în care se zbătea primul Domn al Românici, el n'a uitat niciodată idealul suprem al neamului său și a sperat că-i va fi dat, poate tot lui, care fusese înfăptuitorul unirii Principatelor, să-l îndeplinească".

p. 569.